

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Henkilökohtaisen mikrokameran soveltuvuus järjestyspoliisitoimintaan

Klemetti Kimmo

2015 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Henkilökohtaisen mikrokameran soveltuvuus järjestyspo- liisitoimintaan

Klemetti, Kimmo
Tradenomi, turvallisuusala
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2015

Klemetti, Kimmo

Henkilökohtaisen mikrokameran soveltuvuus järjestyspoliisitoimintaan

Vuosi 2015 Sivumäärä 45

Tämä työelämälähtöinen opinnäytetyö sai alkusysäyksen edellisen, jo eläkkeelle jääneen, poliisiylijohtaja Mikko Paateron Turun Sanomiin annetusta haastattelusta. Paatero haluaisi myös Suomen poliisille univormuihin kiinnitettävät tallentavat mikrokamerat. Tämän työn tavoite on saattaa poliisihallinnon tietoon mikrokameran hyviä ja huonoja puolia, haasteita ja mielipiteitä mahdolliselta tulevalta käyttäjäkunnalta.

Aihepiiri on Suomessa uusi ja koekäyttöä on suunniteltu, viimeisimmän tiedon mukaan alkuvuoteen 2016. Mikrokamerat, ammatillisesti kutsutut haalarikamerat, ovat olleet arkipäivää Yhdysvalloissa. Käyttö on laajentunut Englantiin ja laajenee mahdollisesti ensi vuoden alusta myös tänne omaan kotimaahamme. Tämän hetken tiedon mukaan Helsingin poliisilaitos on saanut Poliisihallitukselta luvan aloittaa mikrokamerakoikeilun.

Yhteiskunnastamme voidaan hyvällä syyllä puhua tietoyhteiskunnasta. Puhelin on muuttunut mediatietokoneeksi ja sellainen löytyy miltei jokaiselta nuoresta aikuiseen. Internetiin ladataan kuvia ja videoita poliisitehtäviltä. Poliisin on myös seurattava aikaa ja otettava osaa tietoyhteiskuntaan. Videokuvaaminen poliisin toimesta aiheuttaa haasteita sekä teknisesti, että laillisuuden kannalta. Tämän hetkinen lainsäädäntö ei tue mikrokameran käyttöönottoa. Poliisitoiminta perustuu normeihin ja tällaista normistoa ei vielä löydy. Tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus tukevat mikrokameran käyttöä, kyseessä on sekä asiakkaan että poliisimiehen oikeussuoja.

Tämän työn olennainen osa on järjestyspoliisin työtä tekeville poliiseille kohdennettu kysely, jolla haluttiin selvittää poliisien suhtautumista mahdolliseen mikrokameraan. Kyselyn perusteella mikrokameran käytölle löytyy sekä kannattajansa, että vastustajansa. Kokonaisarvosteluna käyttö voisi ainakin alkuun perustua vapaaehtoisuuteen. Myöhemmässä vaiheessa käyttäjäkokemusten kautta voi tehdä uuden arvioinnin käytön mahdollisesta laajentamisesta tai jopa lopettamisesta.

Klemetti, Kimmo

The Suitability of a Personal Micro Camera for Patrol Police

Year	2015	Pages	45
------	------	-------	----

This work-based thesis got the primary start from newspaper Turun Sanomat, which had an interview from our former National Police Commissioner Mikko Paatero. Paatero said in the interview that he would also like the Finnish police to wear body cameras. The aim for this thesis is to provide the National Police Board with knowledge about the advantages and disadvantages, challenges and opinions about body cameras from the future users.

This topic is new in Finland and the test run has been planned for the beginning of the year 2016. Micro cameras, professionally called body cameras, have been part of everyday life in the United States. The use has expanded to England and will possibly enlarge also to Finland next year. According to recent information, the National Police Board has been given the permission to begin testing body cameras at the city police department of Helsinki.

There are obviously good reasons for calling our society as an information society. Telephone has become as a media computer and you can find it almost from everyone from the young to adults. Pictures and videos are loaded on the Internet from the police tasks. The police must also keep up with the times and take part in the information society. The videos made by the police cause challenges technically, but also legally. The current legislation does not support the introduction of a micro camera. Police operations are based on standards and norms and concerning micro cameras such does not yet exist. Equity and equality support the use of micro camera, it is both the clients' and the policemen's legal protection.

The essential part of this work is an inquiry focused on the police which do the patrolman's work. The aim was to study the attitude of the police to the possible micro camera. Based on the survey, it can be said that some of the policemen were in favor of the use of a micro camera, and some were against it. As a conclusion, the use could be based at least at the beginning on the voluntariness. In the later stage, through user experience, a new evaluation of the use of micro cameras could be made.

Keywords; Patrol police, micro camera, body camera, camera recording

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Opinnäytetyön tavoite ja rajaus.....	8
	2.1 Rajaus	8
	2.2 Lähdeaineistosta	9
3	Keskeiset käsitteet.....	9
4	Tutkimuksen teoria	10
	4.1 Mikrokamera	10
	4.2 Kyselytutkimus.....	11
	4.3 Analysointi.....	11
5	Kysely poliisin henkilökohtaisesta mikrokamerasta	12
	5.1 Kyselyn rakenne	12
	5.2 Kysymykset mikrokamerajärjestelmästä	12
	5.3 Kyselyn vastausten teemoittelu	14
6	Poliisi.....	20
	6.1 Poliisin tehtävä	20
	6.2 Poliisin eettinen vala	20
7	Järjestyspoliisille henkilökohtainen mikrokamera	21
	7.1 Tekniset vaatimukset.....	21
	7.2 Partioauton huomioiminen	22
	7.3 Henkilön omat taipumukset	22
	7.4 Järjestyspoliisin työtehtävät.....	22
	7.5 Säälöt	22
	7.6 Käytettävyys ja tekniset vaatimukset	23
	7.7 Huomaamaton vai selkeästi erottuva kamera?.....	24
	7.8 Videotallenne, live-kuva vai molemmat	24
	7.9 Kameratallenne ja henkilörekisteri	25
	7.10 Tiedon tallentaminen.....	26
	7.11 Missä tallennetta säilytetään?	27
8	Mikrokameran käytön vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkatekijät	27
	8.1 Vahvuudet	27
	8.2 Heikkoudet	28
	8.3 Mahdollisuudet.....	28
	8.4 Uhkatekijät.....	28
	8.5 Mikrokamera poliisitehtäviä suorittavan järjestyspoliisin näkökulmasta.....	29
	8.6 Sidosryhmien huomioiminen	29
	8.7 Kameratallenteen käyttäminen todistelutarkoituksessa	29
	8.8 Poliisimiehen oikeusturva.....	30

8.9	Arvioita kamerajärjestelmien kustannuksista.....	30
9	Kuvausoikeus.....	31
10	Lakien suhtautuminen poliisin mikrokameratallennukseen.....	31
10.1	Euroopan ihmisoikeussopimus.....	31
10.2	Perusoikeudet.....	33
10.3	Rikoslaki	34
10.4	Esitutkintalaki	34
10.5	Eduskunnan oikeusasiamies	35
11	Poliisin henkilökohtaiset mikrokamerat ulkomailla	35
12	Johtopäätökset	38
13	Oman työn arviointi ja jatkotutkimusaiheet	39
	Lähteet	41
	Kuviot	44
	Taulukot	45
	Liitteet.....	46

1 Johdanto

”Poliisiylijohtaja Mikko Paatero haluaisi myös Suomen poliisille univormuihin kiinnitettävät tallentavat mikrokamerat, kertoo Turun Sanomat. Paateron mukaan myös poliisiautoissa olevat kamerat kehittyvät koko ajan, joten niidenkin lisähyödyntämistä pitää tarkastella. Poliisijärjestöjen liiton puheenjohtajan Yrjö Suhosen mielestä mikrokamerat lisääisivät poliisin oikeusturvaa, mutta asiassa pitäisi ottaa huomioon kaikki puolet. Kamerat voisivat olla stressitekijöitä lisäävä asia, vaikka Suomen poliisin toiminta kestääkin lähtökohtaisesti päivänvalon, Suhonen sanoo lehdelle. Yhdysvalloissa mikrokamerat ovat jo poliisien käytössä joissakin kaupungeissa. Presidentti Barack Obama haluaisi lisätä niitä 50 000 poliisin univormuun”. (Turun Sanomat 2014).

Opinnäytetyön aihe on mietityttänyt minua henkilökohtaisesti jo pidempään. Poliisiylijohtajan antama haastattelu poliisin henkilökohtaisista mikrokameroista aktivoi minut tutkimaan aihetta tarkemmin. Poliisihallinnossa mietitään henkilökohtaisen mikrokameran käyttöönottoa. Päätöstä kameran käyttöönotosta ei ole vielä tehty, ja toivonkin, että päätöksen tekoa viivytetään ja päättäjät saavat tämän työn luettavakseen sitä ennen. Opinnäytetyöni on työelämän kehittämishanke. Kun päätös mikrokameran käytöstä aikanaan tehdään suuntaan tai toiseen, pystyy tätä työtä käyttämään tukena ja pohdintana. Tässäkään asiassa ei kannata edetä liian nopeasti, vaan ensin mahdollinen päätös koekäytöstä jossain valitussa poliisilaitoksessa. Käyttäjäkokemusten ja palautteen myötä syntyy oikea mielikuva. Tämä opinnäytetyö on vasta kirjallista pohdintaa. Kaikki tähän opinnäytetyöhän liittyvät asiakokonaisuudet ovat julkisia, mitään salassa pidettävää materiaalia ei ole käytetty.

Tulevalle käyttäjäkunnalle kohdistettu kysely on tämän opinnäytetyön olennaisin osa. Kyselyllä saadaan vastausten määrään peilaten kuva siitä, miten poliisimiehet suhtautuvat asiaan ja mitä he pitävät asian kannalta olennaisina. Kysely kohdistettiin poliisihallintoon aikavälillä 6 - 18.10.2015 valtakunnallisesti poliisin valvonta- ja hälytyssektorille. Kysely osoittautui erittäin tarpeelliseksi, koska moni halusi peruskysymysten lisäksi antaa oman kommenttinsa sekä puolesta että vastaan. Aihe herätti kovasti kiinnostusta.

Opinnäytetyö on jaettu 13 Lukuun ja niiden alalukuihin. Huomioon otettavia asioita on paljon, koska aihepiiri on laaja, eikä sitä ei ole aiemmin tutkittu. Opinnäytetyö etenee johdannosta tavoitteisiin ja rajauksiin, jatkuen opinnäytetyölle keskeisiin käsitteisiin ja tutkimuksen teoriaan. Alun jälkeen edetään lukuun 5, jossa esitellään opinnäytetyön keskeisin asia, poliisihallintoon suoritettu kysely. Luvussa 6 esitellään poliisi yleisellä tasolla. Luku 7 esittelee mikrokameraa ja siihen liittyviä vaatimuksia sekä huomioita, otetaan kantaa myös tallenteisiin. Luvussa 8 kerrotaan teoreettisesti mikrokameran käyttöön liittyvistä aihepiireistä edeten lukuun 9, jossa alustetaan kuvausoikeutta. Luvussa 10 pohditaan mikrokameran käyttöä suh-

teessa normistoon. Luvussa 11 kerrotaan mikrokameroiden käytöstä ulkomailla ja lopussa, luvussa 12 kerrotaan johtopäätökset. Luku 13 sisältää oman työn arviointia ja jatkotutkimusaiheita.

Kiitän Poliisihallituksesta poliisin valtakunnallista työsuojeluvaltuutettu Marko Kovasta, hänen suuresta avustaan kyselyn toteuttamisessa Webropol -muotoon. Kiitän asiantuntemuksesta kamera- ja tallenneasioissa laajasti perehtynyttä ylikonstaapeli Jyri Hurmetta Helsingin poliisilaitoksesta sekä kurssikaveriani Riikka Heleniusta hänen suorittamistaan opinnäytetyöni oikoluvuista ja kommentteista.

2 Opinnäytetyön tavoite ja rajaus

Tällä opinnäytetyöllä pyritään tuomaan esille mikro- tai toiselta nimeltä haalarikameran soveltuvuutta suomalaiseen järjestyspoliisitoimintaan. Tässä opinnäytetyössä käytetään sanaa mikrokamera. Opinnäytetyössä tutkitaan teoreettisesti hyödyt ja haitat, pohditaan mikrokamerajärjestelmälle asetettavia vaatimuksia ja ehkä tärkeimpänä, analysoidaan järjestyspoliisille suoritettun kyselyn vastauksia.

Henkilökohtaisen mikrokameran käytettävyyttä pohditaan sekä yksittäisen järjestyspoliisin näkökulmasta, mutta myös lakien ja asetusten suhtautumista kameran kuva- ja äänimateriaalitallenteeseen. Tietoyhteiskuntamme on täynnä älykamoita ja Internet täynnä YouTube - videoita poliisin suorittamilta tehtäviltä. Poliisin toiminta perustuu lakeihin, asetuksiin ja säädöksiin. Koska mikrokameratallennusta ei ole kirjattu normistoihin, ei poliisi karkeasti ajatellen voi kantaa kyseistä laitteistoa työtehtävillä.

Tässä työssä ei oteta kantaa mikrokameroiden malleihin ja merkkeihin. Esitellään kuitenkin joitain jo markkinoilla olevia, ulkomailla käytössä tai koekäytössä olevia malleja, jotta lukijalle syntyy kokonaiskuva tässä työssä käsiteltävästä aiheesta.

2.1 Rajaus

Opinnäytetyö on rajattu järjestyspoliisin päivittäiseen perustyöhön. Tässä opinnäytetyössä ei käsitellä mikrokameroiden mahdollista käyttöä vaativia tilanteita hoitavien erityisryhmien, valtakunnallisen Karhu-ryhmän tai poliisilaitosten omien VATI -ryhmien osalta. Keskitytään vain järjestyspoliisin henkilökohtaiseen mikrokameraan. Poliisilla on käytössä lukuisia muita erilaisia kameroita, kuten pienoishelikopteri- ja liikenteen valvontaan tarkoitettuja kameroita, mutta ne rajataan tämän työn ulkopuolelle.

Aihe rajataan pääsääntöisesti kotimaahamme ja sen lainsäädäntöön. Aiheeseen liittyviä ulkomaisia aihekokonaisuuksia käsitellään lähinnä informatiivisesti, heidän kokemuksiaan ja asioita sekä puolesta, että vastaan. Suomessa ei ole aiemmin tutkittu mikrokameran käyttöä. Aiheesta on keskusteltu ja koekäyttöä harkittu.

2.2 Lähdeaineistosta

Aihepiiri on Suomessa uusi, mutta mahdollinen mikrokameran käyttö pohjautuu lainsäädäntöön. Keskeisinä lähdemateriaaleina olen käyttänyt Euroopan ihmissoikeussopimusta (63/1999), Suomen Perustuslakia (731/1999), Poliisilakia (872/2011) ja Rikoslakia (39/1889), sekä Esitutkintalakia (805/2011). Opinnäytetyön tutkimuksellisuuden lähteenä käytin Hirsijärven, Remeksen ja Sajavaaran kirjaa Tutki ja kirjoita (2010). Työhöni liittyi olennaisesti järjestypoliisille kohdennettu kysely, joten lähdeaineistona on myös kyselystä kertynyt vastausmateriaali. Internetin kaikkien käytössä oleva taustamateriaali kameratoiminnasta muissa maissa toimi hyvänä lähteenä. Lähiaikojen tapahtumat Yhdysvalloissa, eli kansalaisten menehtyminen poliisin luoteihin ovat saaneet laajaa huomiota maailmalla ja ovat vahvistaneet ajatusta poliisien varustamista mikrokameroilla. Kokonaisuutena kirjallisen lähdemateriaalin suhteellinen vähyys on ymmärrettävää, koska aihepiiri on Suomessa uusi.

3 Keskeiset käsitteet

Järjestypoliisi on valvonta- ja hälytystoimintaa suorittava poliisimies. Pääasiassa virkapukuiset poliisimiehet valvovat yleistä järjestystä ja turvallisuutta, hoitavat annetut hälytystehtävät ja tekevät rikosten ennalta ehkäisevää työtä. Järjestypoliisi suorittaa myös liikenteenvalvontaa. (Poliisi 2015).

Mikrokameraa ei löydy varsinaisena selityksenä muualta kuin Wikipediasta, mutta en käytä sitä, vaan jaan sanan osiin mikro ja kamera. Sana mikro tulee alun perin kreikan sanasta ”mikros”, joka tarkoittaa pientä. Suomen standardisointi-järjestelmän mukaan mikro tarkoittaa miljoonasosaa jostain yksiköstä. (Pienehkö sivistyssanakirja 2013).

Kameratallenne voi olla joko normaali valokuva, tai sitten elävää kuvaa, eli videokuvaa äänellä tai ilman.

Asiakas. Käytän tässä työssä poliisitoimen kohteeksi joutuneesta henkilöstä nimitystä asiakas. Poliisin työ on kaikessa laajuudessaan myös palveluammatti ja palvelun kohteena on asiakas.

Virve on lyhenne poliisin viranomaisverkossa käytettävästä viestivälineestä, eli viranomaispuhelimesta. Tässä työssä sanaa Virve voidaan käyttää yhdyssanoina Virveverkko, Virveradio, eli poliisin sisäiseen viestintään käytettävä puheyhteys.

Suoritteella tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä poliisimiehen työvuorossaan tekemiä tehtäviä. Poliisimies kirjaa rikosilmoituksen, kirjoittaa rangaistusvaatimuksen eli sakon, puhalluttaa autoilijoita, hoitaa hätäkeskuksen antamia tehtäviä tms. Kun edellä mainitut on tehty, niistä syntyy poliisimiehelle suoritteita, tehtävät on tehty, suoritettu.

Voimankäyttötilanne. ”Poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus vastarinnan murtamiseksi, henkilön paikalta poistamiseksi, kiinniottamisen toimittamiseksi, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi, esteen poistamiseksi taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat” (Poliisilaki 872/2011).

4 Tutkimuksen teoria

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan tuttu aihealue tuo etua aiheen eteenpäin saattamiseen. Heidän mukaansa ennakkoon hankittu tieto joltain erityisalueelta auttaa lisätutkimuksen valinnoissa ja asiantuntemuksen pohjalta tarpeiden selvitys on suhteellisen nopeaa. Heidän mukaansa jokapäiväiseen elämään ja ajatteluun liittyvä tutkimustyö on myös kiinnostavaa. Käytännön työ ja arkitieto on merkittävien ideoiden lähde. (Tutki ja kirjoita 2010, 74).

4.1 Mikrokamera

Tällä opinnäytetyöllä pyritään selvittämään mikrokameran käytön mahdollisuus Suomen poliisissa ja sen päivittäisessä perustyössä. Asiaa voidaan pohtia teoreettisesti usealta näkökulmalta, mutta ehkä tärkein selvitys on mahdollisen käyttäjäkunnan suhtautuminen siihen. Ilman kyselyä ei saa riittävän kattavaa tietoa.

Kysely on survey-tutkimuksen keskeinen menetelmä ja sillä voidaan kerätä aineistoa standardoidusti tietystä perusjoukosta (Tutki ja kirjoita 2010, 193). Se on omiaan tähän opinnäytetyöhän, jossa kysely kohdistetaan tietyille kohderyhmälle, pois lukien kaikki muut samassa työyhteisössä olevat henkilöt. Standardoinnilla tarkoitetaan tässä asiayhteydessä kyselyn kysymysten esittämistä jokaiselle aivan samalla tavalla (Tutki ja kirjoita 2010, 193).

4.2 Kyselytutkimus

Kyselytutkimuksen etuna on, että sen avulla saadaan kerättyä tutkimusaineistoa laajasti. Kyselyn avulla voidaan tavoittaa useita henkilöitä ja esittää heille monia kysymyksiä. Kyselymenetelmän avulla säästyy aikaa ja vaivaa, toiminta on tehokasta (Tutki ja kirjoita 2010, 195). Tässä opinnäytetyössä kysely kohdistettiin Suomen kaikille järjestyspoliisin työtä tekeville miehistölle ja alipäälystölle. Aikataullisesti tämä oli ainut mahdollisuus selvittää kohde-ryhmän ajatuksia aiheesta.

Kyselytutkimuksen heikkoudeksi luetaan mahdollinen pinnallisuus ja tutkimuksen teoreettinen vaatimattomuus. Ei pystytä varmistumaan vastaajien suhtautumisesta kyselyyn, onko vastaamiseen paneuduttu. Myös väärinymmärryksiä voi tapahtua, eikä niitä voida tiedostaa. Vastaajien tietämättömyys aiheesta voi jäädä selvittämättä ja se voi vaikuttaa myös kyselyyn vastaamattomuuteen (Tutki ja kirjoita 2010, 195). Mikrokamera aiheena herätti laajasti kiinnostusta. Tulevasta kyselystä ja sen melko lyhyestä vastausajasta tiedotettiin ennakkoon sosiaalisen median kautta. Kyselyn valmistuessa kohderyhmä oli ehtinyt muodostaa omia näkemyksiä ja kysely otettiin positiivisesti vastaan. Vastausten lopussa vapaa sana -kohdassa kiiteltiin siitä, että mahdollisen käyttäjäkunnan mielipiteet saatetaan asiasta päättävän tahon tietoon, tässä tapauksessa Poliisihallitukselle.

4.3 Analysointi

Kyselyn vastausten analyysi, tulkinta ja johtopäätökset ovat tutkimuksen ydinasia. Analysoinnin pääperiaate, valitaan analyysi, jolla saadaan parhaiten vastaus tutkimustehtävään. Vaihtoehtoja on, säännöt eivät ole tiukkoja. (Tutki ja kirjoita 2010, 221).

Kerättyä aineistoa voi analysoida useilla eri tavoilla ja tavat voi jäsentää karkeasti kahdella tavalla. Tilastollista analyysiä ja päätelmien tekoa käytetään usein lähestymistavassa jolla pyritään selittämiseen. Laadullista analyysiä ja päätelmien tekoa käytetään tavallisesti kun pyritään ymmärtämiseen. (Tutki ja Kirjoita 2010, 224).

Tämän opinnäytetyön kyselyn analysoimiseen käytetään sekä selittämistä, että ymmärtämistä. Kyselyssä on jokaiselle kysymykselle annettu kyllä tai ei - vaihtoehto. Niistä syntyi vastajaryhmät, joita pyrittiin avaamaan selittämällä. Analysointia jatkettiin päätelmiin, joten pyrittiin myös ymmärtämään. Molemmat analyysitavat kulkivat siis hieman käsi kädessä.

5 Kysely poliisin henkilökohtaisesta mikrokamerasta

Kyselyn toteuttamisessa oli haasteensa. Kyselyn kysymykset ja kyselyrunko ohjeineen valmistui jo keväällä 2015, mutta saatettiin Webropol -muotoon vasta syksyllä 2015. Vastaanotto alkoi positiivisesti. Kyselyn vastaamiseen annettiin aikaa noin 20 vuorokautta ja jo neljän vuorokauden jälkeen oli 60 vastausta ja 26 vastausta osiossa ”vapaa sana”. Aihepiiri on melko keskusteluita aiheuttava, muutamassa vuorokaudessa vastausten määrä kasvoi lukuun 146. Kyselyn päättyessä vastauksia oli 537, joten otanta on kattava. Vastaaajista 220 kirjoitti kommentin vapaa sana -osioon.

Kysymyksiä oli peruskysymysten ja vapaan sanan lisäksi vain kymmenen. Tavoitteeksi asetettiin, ettei kysymyksiä tule liikaa ja että uusi kysymys aukeaa vasta kun edelliseen on vastattu. Edelliseen kysymykseen ei pystynyt palaamaan. Halusin huomioida muuttuuko vastaus uudelleen esitettyyn kysymykseen, vastaajan käytyä läpi kaikki kysymykset. Kyselyn kysymysten asettelulla tavoiteltiin mahdollista muutosta mielipiteeseen peruskysymyksestä; ”Kantaisitko itse vaatteissasi tai varusteissasi mikrokameraa?”.

5.1 Kyselyn rakenne

Alussa kysytään peruskysymykset joilla selvitetään vastaajien ikä, virkaikä, sukupuoli ja se, että kuuluuko vastaaja miehistöön vai alipäällystöön. Tällä tavoin saadaan kuvaa vastaajakunnasta, vastaako jokin tietty ikäryhmä tai osallistuuko pelkkä miehistö vastauksiin, alipäällystön jättäessä vastaamatta. Peruskysymysten jälkeen kaikki kymmenen kysymystä liittyvät haalarikameraan tai sen käyttämiseen.

5.2 Kysymykset mikrokamerajärjestelmästä

Ensimmäisenä kysytään onko vastaaja kuullut mainittavan henkilökohtaisista mikrokameroista poliisille. Aihe on melko uusi ja tällä kysymyksellä haluttiin selvittää, kuinka tietoisia ammatikunta tällaisesta laitteesta on. Vastausten määrään luonnollisesti vaikuttaa se, onko vastaajaksi valikoitunut juuri henkilö joka on kuullut aiheesta ja vastaamatta on mahdollisesti jättänyt henkilö, joka ei koe tämän kyselyn kuuluvan hänelle. Tietoisuus laitteesta selviää tämän kysymyksen kautta.

Seuraavana oli kysymys, johon pyydettiin vastaamaan nopeasti ja enempää pohtimatta, kantaisiko kysymyksen vastaaja em. laitetta omissa vaatteissaan tai varusteissaan. Jokaiselle syntyy aiheesta jonkinlainen mielikuva ja sitä kautta oma mielipide. Kysymys asetettiin näin alkuun, jotta seuraavilla kysymyksillä ole vaikutusta tähän vastaukseen. Lopussa kysytään samaa uudelleen, henkilöiden vastattua kaikkiin muihin kysymyksiin.

Seuraavana kysytään haluaako mahdollinen käyttäjä päättää itse milloin kamera tallentaa. Kamera voi olla päällä koko vuoron tai sitten se voi olla kytkettävissä päälle erikseen. Molemista vaihtoehdoista löytyy sekä hyvät että huonot puolensa, mutta tässä vaiheessa sitä ei pysty erottelemaan, vaan vastaamaan yksinkertaisesti kyllä tai ei.

Kysymyssarja etenee kysymykseen haluaisiko käyttäjä itse päättää tallennetun materiaalin käytöstä. Kysymyksellä haettiin mielipidettä asiaan, mutta tavallaan myös luottamusta omaan ammattikuntaan sekä omaan ammattitaitoon.

Seuraavana oli kysymys siitä, hyväksyisikö käyttäjä että tallennus olisi päällä koko työvuoron. Kysymyksellä haettiin mielipidettä kokonaisvaltaiseen valvontaan. Järjestyspoliisi tekee pääsääntöisesti 12-tuntisia työvuoroja ja vuoron aikana tapahtuu paljon muutakin kuin varsinaisia poliisitehtäviä. Onko kamera päällä partioajossa tallentaen kaiken, keskustelut ja kommentit, onko kamera päällä vessakäynneillä, onko joku kiinnostunut mitä herkkuja laitot suuhusi vuoron aikana, luottamuksellisia keskusteluja alaisen tai esimiehen tai vain kollegan kanssa. Vaihtoehtoja on lukuisia.

Seuraavalla kysymyksellä kysyttiin mielipidettä tallennemateriaalin käytön päättämisestä. Hyväksyykö kameraa kantanut poliisimies, että tallennemateriaalia hallinnoi joku muu kuin itse poliisimies.

Seuraava kysymys kartoitti mielipidettä kameratallennetekniikasta. Kyselyssä kysyttiin luottaako poliisimies nykitekniikkaan niin paljon, että uskoisi mikrokameran toimivan koko työvuoron mukaan lukien mahdollisen ylityön. Normaali työvuoro kestää 12 tuntia. Virvekin, akun kunnosta riippuen, ilmoittaa mahdollisesti varaustilan vähyydestä ja tarvitsee latausta kesken vuoron. Mikrokamera voi olla toiminnassa vain osan aikaa, tai sitten koko vuoron. Se selviää aikanaan kun mikrokamerajärjestelmää aletaan koekäyttää ja siihen liittyvä ohjeistus on annettu.

Edellisen kysymyksen jälkeen, kun on vastattu kysymykseen luotosta mikrokamerajärjestelmään, on luonnollista kysyä poliisimiehen luottamusta itseensä, liittyen mikrokameran käyttämiseen. Kysyttiin poliisimies luottoa itseensä siten, että muistaa huolehtia virran kestosta ja kuvatun materiaalin mahdollisesta tallentamisesta materiaalin mahdolliseen säilytyskohteeseen.

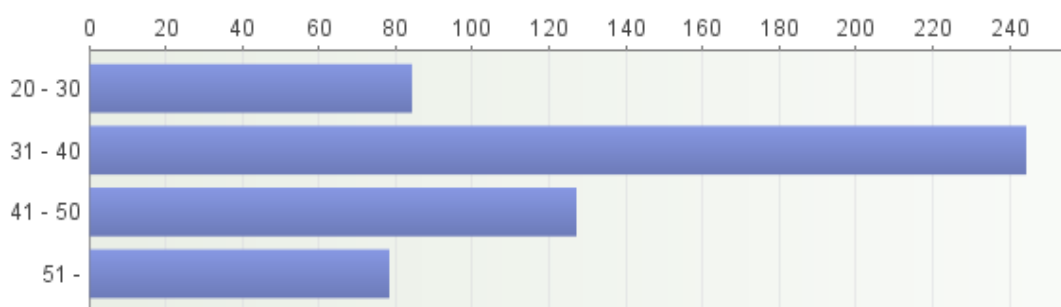
Ihmisen käytökseen voi vaikuttaa tietoisuus tilanteen tallentamisesta. Seuraavaksi kysyttiin, uskooko poliisimies, että oma toiminta voisi muuttua hänen kantaessaan mikrokameraa työtehtävillä. Poliisimies on antanut eettisen valan, joka alkaa lauseella; ”Lupaen parhaan kykyäni

ja taitoni mukaan käyttäytyä aina ja kaikissa tilanteissa poliisin arvolle sopivalla tavalla” (Poliisi 2015). Jokainen poliisimies on yksilö ja toimii valan velvoittamana, mutta myös oman persoonansa mukaan. Poliisimieskin on virkavaatteidensa alla ihminen ja reagoi ympärillä tapahtuvaan omalla tavallaan.

Lopussa kysyttiin uudelleen olisiko poliisimies valmis kantamaan mikrokameraa varusteissaan. Tällä kysymyksellä peilattiin alussa tehtyä samaa kysymystä ja sitä, että vaikuttivatko välissä olleet kysymykset vastaajan suhtautumiseen mikrokamerasta.

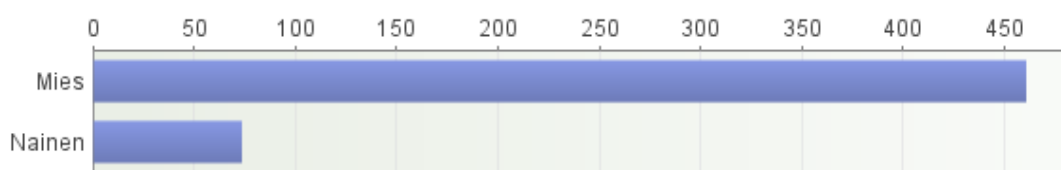
5.3 Kyselyn vastausten teemoittelu

Webropol -kyselyn tulokset saatiin tulostettua kuvina siten, että kyllä ja ei -vastaukset olivat omina vaakapalkkeina päällekkäin ja yläpuolelle oli merkitty vastaajamääriä kuvaavia lukuja. Opinnäytetyöhön liitettiin vastauksista syntyneet kuvat ja näitä kuvia pyritään avaamaan selittämällä.

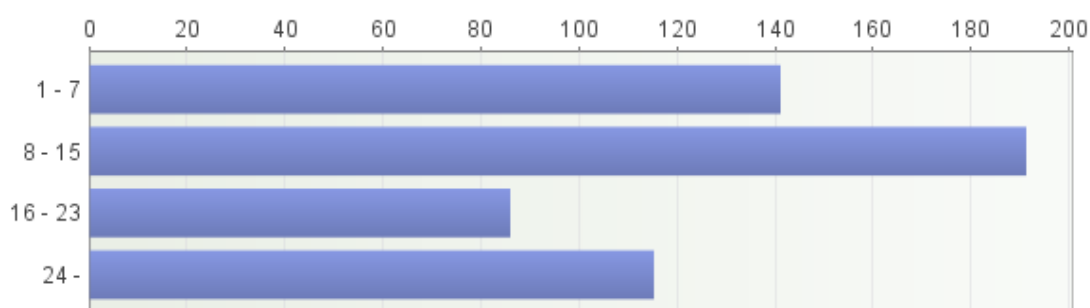
Kuva 1 Vastaajien ikäjakauma

Kuvasta 1 nähdään, että vastaajista valtaosa on iältään 31 - 41 -vuotias, lähes puolet koko vastaajamäärästä. Vastaajia oli jokaisesta ikäryhmästä, joten kokonaisotanta on kyselyn kannalta hyvä.

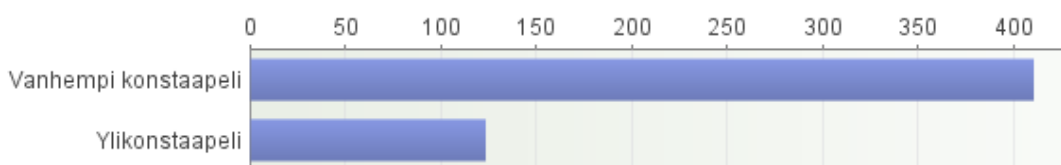
Kuva 2 Vastaajien sukupuolijakauma

Kuvasta 2 nähdään, että valtaosa vastaajista on miespuolisia. Poliisin ammatissa naisten lukumäärä on kasvanut vuodesta toiseen, mutta edelleen kenttätoiminnassa, eli järjestyspoliisin puolella miehiä on enemmän. Poliisin vuosikertomuksen (2014) mukaan naisten osuus on ollut viimeisten vuosien ajan hieman kasvussa kaikissa henkilöstöryhmissä. Vuonna 2014 poliiseista naisia oli 15,5 prosenttia. Kyselyn vastausmäärät osuvat hyvin sukupuolijakaumaan ja jälleen kokonaiskuvan kannalta otos on hyvä.

Kuva 3 Vastaajien virkaikäjakauma

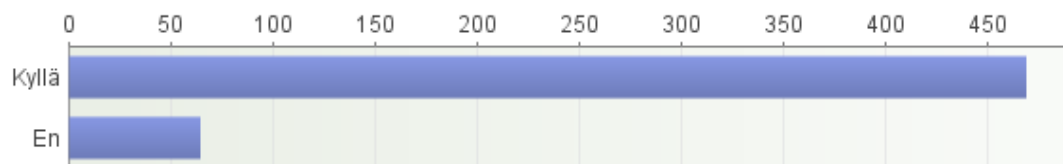
Kuvasta 3 nähtävä kokonaistilanne vastaajien virkaikäjakauman mukaan kattaa hyvin koko järjestyspoliisin kirjon. Tämä antaa kyselystä luotettavamman kuvan, kun vastaajia on kaikista virkaikäryhmistä. Kokonaisotanta on kattava ja nostaa tämän kyselyn vastausten painoarvoa, tehden niistä luotettavampia.

Kuva 4 Vastaajien virkanimikejakauma

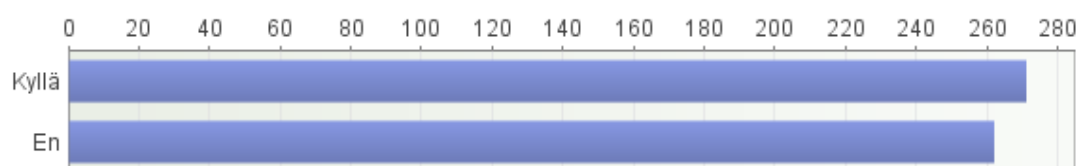
Poliisin vuosikertomuksen (2014) mukaan poliisimiehistöä oli 4733 henkilötyövuotta ja poliisialipäällystä 1891 henkilötyövuotta, yhteensä 6624 henkilötyövuotta. Karkeasti ajatellen

noin puolet ovat järjestyspoliiseja. Kuvan 4 vastausten määrä on jälleen hyvässä suhteessa miehistön ja alipäällystön määrään.

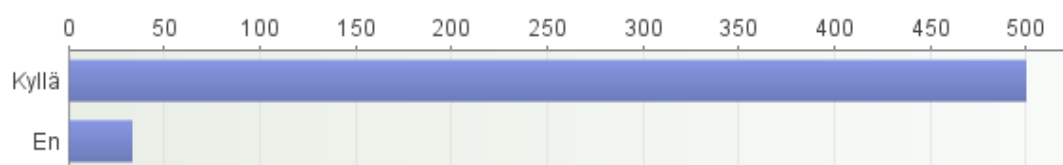
Kuva 5 Oletko kuullut mainittavan henkilökohtaisista mikrokameroista poliisille?

Kysymyssarjan mikrokameraan liittyvissä kysymyksissä aloitettiin kysymyksellä, onko vastaaja kuullut mainittavan tai puhuttavan mikrokameroista. Kuvan 5 mukaan vastaajista valtaosa on kuullut mainittavan, joten heille on syntynyt jo ennalta jonkinlainen ajatus aiheesta. Koska aihe on entuudestaan tuttu, se antaa suuremman painoarvon seuraaville kysymyksille.

Kuva 6 Sen enempää pohtimatta, nopea vastaus - kantaisitko itse vaatteissasi tai varusteissasi mikrokameraa?

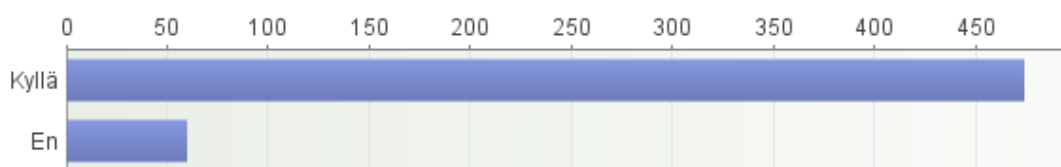
Ensimmäisen kerran kysyttäessä että kantaisiko vastaaja itse mikrokameraa, hajonta meni melko tasan. Kyselyn aikana väliaikatilannetta seurattiin aika ajoin. Vasta kyselyn lopussa kyllä-vastaus ohitti ei-vastauksen. Ero oli koko kyselyn ajan minimaalinen, kuten myös käänteinen lopputulos. Kuvan 6 mukaisten vastausten perusteella ei voida tehdä päätelmää, että poliisimiehet olisivat valmiita kantamaan mikrokameraa työtehtävissä. Ero ei- ja kyllä-vastauksen välillä on liian pieni.

Kuva 7 Haluatko itse päättää milloin kamera tallentaa?

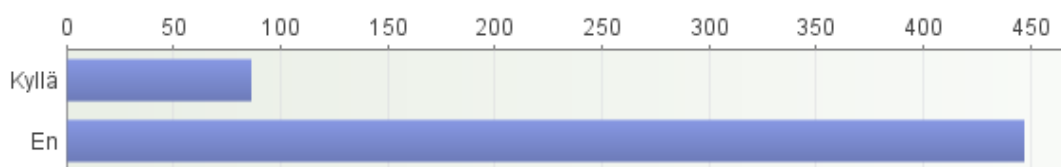
Kuvan 7 mukaan valtaosa vastaajista on sitä mieltä, että vastaajan tulisi itse hallinnoida kamera tallennusta. Tämä vastaus oli yleisen ilmapiirinkin mukaan ennakoitavissa, mutta kysely

antoi sille vahvistuksen. Aiemmat vastaukset ovat vahvistaneet kyselyn luotettavuutta, joten tälle kysymykselle ja sen kyllä -vastausten määrälle täytyy antaa suuri painoarvo.

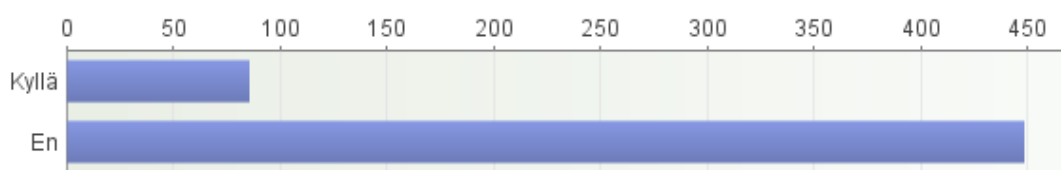
Kuva 8 Haluatko itse päättää tallennetun materiaalin käytöstä?

Samoin tallennetun materiaalin kanssa, vastaajista valtaosa haluaisi kuvan 8 mukaan itse päättää tallennetun materiaalin käytöstä. Myös tämä tulos oli ennakoitavissa alustavien keskustelujen perusteella. Se, että antaako poliisihallinto esimiesvirastona siihen mahdollisuuden, selviää aikanaan kun mikrokamerat otetaan alkuun koekäyttöön ja viimeistään jos kameran käyttö vakinaistetaan yhdeksi perustoiminnoksi. Kyllä-vastausten suurelle määrälle täytyy jälleen antaa painoarvoa.

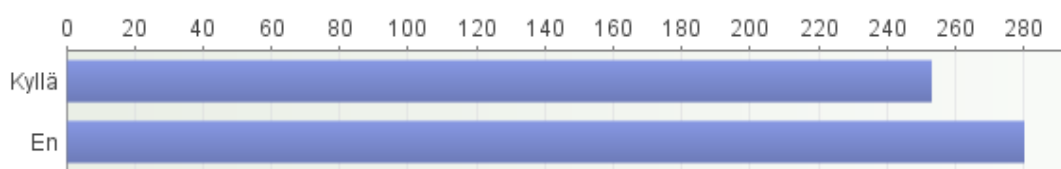
Kuva 9 Hyväksyisitkö että tallennus olisi päällä koko työvuorosi?

Kuten on aiemmin mainittu, järjestyspoliisin 12 -tuntiseen työvuoroon mahtuu monenlaisia tilanteita ja tapahtumia. On ymmärrettävää, että vastausenemmistö ei hyväksyisi kokoaikaisesta tallennusta. Partion jokapäiväiset keskustelut partioautossa ovat henkilökohtaisia, niitä ei kenenkään kuulu seurata. Kahdentoista tunnin työvuoroon sisältyy partion keskusteluita, vesikäynnit, ruoka-aika, mahdolliset lääkärikäynnit, poliisitaktiset harjoitteet jne. Vain mielikuvitus on rajana mitä kaikkea tallenteisiin tulisi kokoaikaisella tallenteella koko poliisikunnasta pelkästään yhden työvuoron ajalta. Kuvassa 9 ei -vastaukset ohittavat kirkkaasti kyllä -vastaukset, joten näille on annettava painoarvoa.

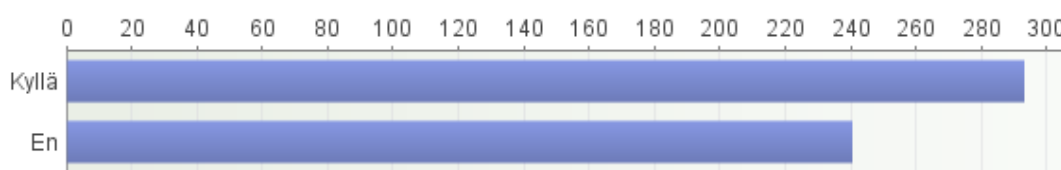
Kuva 10 Hyväksyisitkö että tallennemateriaalista ja sen käytöstä päättäisi joku muu kuin sinä itse?

Vastaajia oli 537, joista miltei 450 ei kuvan 10 perusteella hyväksyisi sitä, että tallennemateriaalista ja sen käytöstä päättäisi joku muu kuin vastaaja itse. Tämä on otettava huomioon asiasta päätettäessä.

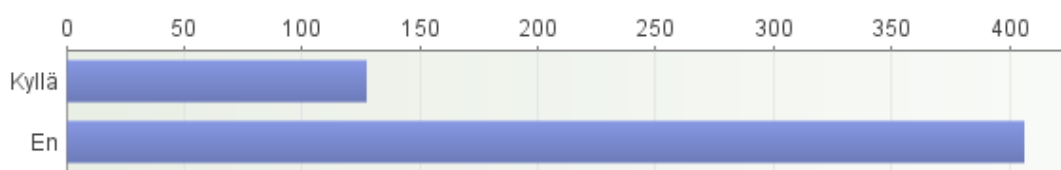
Kuva 11 Luotatko nykytekniikkaan niin paljon, että uskot kameran toimivan kokonaisen työvuoron (12h) tai jopa mahdollisen ylityön?

Luottamus tekniseen välineistöön on melko heikko. Kuvan 11 mukaan yli puolet vastaajista ei usko mikrokameran toimivan koko työvuoron ajan. Tämä osa-alue on haaste laitevalmistajille, mutta tätä vastausta täytyy analysoida yhdessä seuraavan kysymyksen vastauksen kanssa.

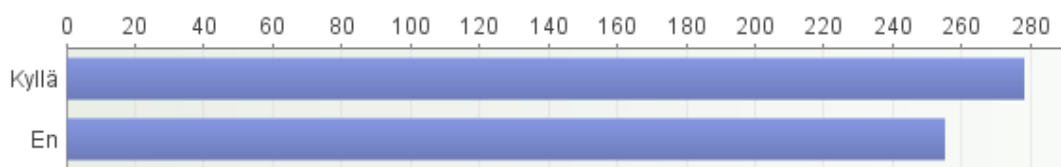
Kuva 12 Luotatko itseesi, että muistat huolehtia kameran virran kestosta ja kuvatun materiaalin siirrosta tietokoneelle?

Kuvan 12 mukaan enemmistö vastaajista luottaa itseensä kamerajärjestelmän käyttäjänä. Kuitenkin henkilöiden jotka eivät luota, määrä on lähes puolet. Kun ei luota itseensä, ei voi luottaa myöskään kamerajärjestelmään. Koska huolehtimattomana mikrokamerajärjestelmä ei ole luotettava, virta voi olla vähissä ja muisti voi olla täynnä.

Kuva 13 Uskotko että oma toimintasi muuttuisi, jos kantaisit mikrokameraa työtehtävillä?

Kuvan 13 vastauspalkit antavat luotettavan kuvan poliisimiehistä. Yli 400 poliisimiestä on sitä mieltä, ettei toiminta muuttuisi kameratallennuksesta huolimatta. Vaikka yli 120 poliisimiestä vastaa että toiminta voisi muuttua, se muutos voi olla pienikin, jolla ei ole poliisitoiminnan kannalta merkitystä. Aihe pitäisi pilkkoa eri osa-alueisiin, mikäli haluttaisiin analysoida tarkemmin.

Kuva 14 Kysyn uudelleen, olisitko valmis kantamaan varusteissasi mikrokameraa?

Kysymyssarjan viimeisenä kysyttiin uudelleen alussa esitetty kysymys, olisiko poliisimies valmis kantamaan mikrokamerajärjestelmää. Kuvan 14 mukaan kyllä -vastaus on enemmistön valinta, mutta raja ei -vastauksen kanssa on edelleen melko pieni. Kuitenkin kysymyssarjan jälkeen kyllä-vastauksia on enemmän kuin ensimmäisellä kerralla kysyttäessä. Koska ero vastausten välillä on näin pieni, mikrokamerajärjestelmän kantaminen voisi perustua vapaaehtoisuuteen. Kokonaisvastaajien määrästä yli 250 on sitä mieltä, ettei ole valmis kantamaan mikrokameraa työtehtävillä.

Viimeisenä kohtana kyselyssä oli ns. vapaa sana tästä aiheesta. Kyselyyn on vastattu yksilöinä, tietämättä muiden vastauksia, joten vastauksissa on huomattava määrä toistoja samoista aihealueeseen liittyvistä ajatuksista.

Valtaosa kirjallisista vastauksista keskittyy poliisimiesten pohdintaan kokoaikaisesta tallennuksesta. Vastauksissa tuodaan esille se, että poliisin työvuoro on pitkä ja työvuoron aikana tapahtuu paljon sellaista joka ei kuulu muulle kuin yksittäiselle poliisimiehelle tai yhdessä ajavan partion jäsenille. (Liite 2).

6 Poliisi

Poliisi on Sisäministeriön alainen julkinen viranomainen. Poliisi koki kolmannen vaiheen uudistuksen, jonka jälkeen vuoden 2014 alusta lähtien Suomessa on mantereella 11 poliisilaitosta ja näiden lisäksi on Ahvenanmaan poliisilaitos. Liikkuva poliisi ja Poliisin tekniikkakeskus hallinnollisina yksikköinä on lakkautettu. Poliisihallituksen toimintaa virtaviivaistettiin ja aluehallintovirastojen poliisin vastuualueet on lakkautettu. (Poliisi 2015).

6.1 Poliisin tehtävä

”Poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä”. (Poliisilaki 872/2011).

”Poliisi suorittaa lisäksi lupahallintoon liittyvät ja muut sille laissa erikseen säädetyt tehtävät sekä antaa jokaiselle tehtäväpiiriinsä kuuluvaa apua. Jos on perusteltua syytä olettaa henkilön kadonneen tai joutuneen onnettomuuden uhriksi, poliisin on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin henkilön löytämiseksi”. (Poliisilaki 872/2011).

Poliisi noudattaa kaikessa toiminnassaan poliisilain poliisitoiminnan yleisiä periaatteita. Poliisin on valittava perusteltavissa olevista vaihtoehdoista sellainen, joka edistää parhaiten perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista. Suhteessa tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuteen ja kiireellisuuteen, kuin myös tavoiteltavaan päämäärään, henkilön käyttäytymiseen, ikään, terveyteen ja muihin vastaaviin henkilöön liittyviin seikkoihin sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioiden, poliisin suorittamien toimenpiteiden on oltava puolustettavissa. Kenenkään oikeuksiin ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi, eikä kenellekään saa aiheutua suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä. (Poliisilaki 872/2011).

6.2 Poliisin eettinen vala

Aiemmin vannottiin virkavala, mutta lokakuusta 2000 lähtien poliisit ovat koulutuksen päätteeksi antaneet kirjallisen vakuutuksen. Muutoksen tarkoituksena oli saada poliisin ammattikunta entistäkin selvemmin tiedostamaan ja sisäistämään ne arvot ja hyvät toimintatavat, joita Suomessa poliisilta odotetaan. Valatilaisuudet järjestetään pääsääntöisesti Poliisiammattikorkeakoululla Tampereella ja valan ottaa vastaan poliisiylijohtaja. Paikalla voi olla perheenjäseniä, ystäviä, koulun opettajia ja eri tahojen edustajia (poliisi 2015).

Valan kaava:

- *Lupaen parhaan kykyni ja taitoni mukaan käyttäytyä aina ja kaikissa tilanteissa poliisin arvolle sopivalla tavalla.*
- *Kunnioitan jokaisen ihmisarvoa ja oikeuksia.*
- *Käytän poliisin valtuuksiani lainsäätäjän tarkoittamalla tavalla.*
- *Noudatan esimiesteni käskyjä ja olen valmis kohtaamaan poliisin ammattiin liittyvät vaarat.*
- *Toimin avoimesti ja sovinnollisuutta edistäen.*
- *Käyttäydyn rehdisti, auttavaisesti ja ammatillista yhteishenkeä vahvistaen.*
- *Olen oikeudenmukainen ja toimin koko työyhteisön parhaaksi.*
- *Tällä tavalla tahdon poliisina palvella.*

7 Järjestyspoliisille henkilökohtainen mikrokamera

Kameran kannalta vaatimuksia on paljon. Osa vaatimuksista on teknisiä, osa laadullisia, osa käytettävyyteen riippuvia ja luonnollisesti on otettava huomioon mahdollisen kameratallennuksen lainsäädäntö.

7.1 Tekniset vaatimukset

Poliisin ammatti ja työtehtävät ovat moninaisia. Koskaan ei voi tietää, millainen työvuoro on edessä. Myös poliisimiehen omat käytännöt ja tavat asettavat vaatimuksia kameralle. Joku pitää varusteistaan ja välineistään hyvää huolta, kuten luonnollisesti kuuluukin. Löytyy kuitenkin poliisimiehiä, joille varusteet ja työvälineet ovat se pakollinen asia, ja joiden kunnosta ei samalla tavalla huolehdita. Kamera joutuu siis koviin eri työtehtävillä, mutta myös varustevaihdossa työvuoron alussa tai lopussa. Mikrokamerakaan ei toimi ilman virtaa ja sen pitäisi olla toimiva vuoron kestäessä jopa yli 12 tuntia, huomioiden mahdolliset ylityöt. Kameran täytyy toimia myös ilman jokaista työvuorokohtaista huoltoa.

Viranomaisradio, eli Virve vaatii virtalähteen eli akun latauksen toimiakseen. Virve on ollut käytössä jo pidempään, poliisimiehet ovat tottuneet laittamaan sen latauksen, joten kameran lataus voisi tapahtua samassa yhteydessä.

7.2 Partioauton huomioiminen

Huomioitava seikka on myös poliisiajoneuvo ja turvavyön käyttäminen. Poliisimies sulkee ja avaa turvavyön lukuisia kertoja työvuoronsa aikana. Kameran sijoitusta ei voi ajatella yksipuolisesti, vaan joissain työvuoroissa poliisimies on kuljettaja ja toisissa sitten matkustaja. Se riippuu täysin partion keskinäisestä sopimuksesta vuoron alussa. Kamera järjestelmineen ei voi olla sellainen, joka haittaa turvavyön käyttöä ja siten vaarantaa työturvallisuuden. On otettava huomioon myös mahdolliset kolaritilanteet ja turvavyön kiristyminen onnettomuuden johdosta. Toisinaan turvavyö pitää vapauttaa nopeastikin. Kamera tai siihen liittyvä järjestelmä ei voi olla sellainen, johon turvavyö voi jäädä kiinni.

7.3 Henkilön omat taipumukset

Poliisitehtävällä tehtävää suorittavan poliisimiehen huomio ei voi olla liikaa minkäänlaisessa teknisessä välineessä. Tehtävät ovat moninaisia ja niitä harjoitellaan poliisin peruskoulutuksesta lähtien. Monet liikkeet ja tekniikat tulevat selkäytimestä. Kameran käyttö siinä missä muukin toiminta, on opittavissa. Uskoisin kuitenkin, mahdollisimman yksinkertainen, nopeasti yhdellä liikkeellä käytettävä kamerajärjestelmä olisi paras.

7.4 Järjestyspoliisin työtehtävät

Valvonta- ja hälytyssektorin järjestyspoliisi tekee paikkakunnasta riippumatta pääsääntöisesti virkatyöaikaan verrattuna pitkää työvuoroa, kestoltaan 12 tuntia. Siihen ajanjaksoon sisältyy moninaisia suoritteita. Liikenteeseen kohdistuvat hälytyskeskuksen antamat tehtävät tai omaaloitteiset liikennetehtävät eli esim. nopeus- tai rattijuopumusvalvonta. Kotihälytykset ovat yleisiä, liittyy niihin sitten pelkkä melu, tai sitten mahdollinen kahden tai useamman henkilön sopimattomuus samaan tilaan, kykenemättömyys itse ratkaista tilannetta tai henkeen ja terveyteen liittyvät tehtävät.

Eräs toteamus on tullut työn kautta tutuksi; ”Jos et tiedä kenelle muulle soittaisit, soita poliisille”. Soitto tapahtuu Hätäkeskukseen, jossa soiton seurauksena hätäkeskuspäivystävä luo tehtävän, joka annetaan Virven kautta poliisipartiolle suoritettavaksi.

7.5 Sääolot

Suomi on Pohjoismaa ja nauttii pohjoisista sääoloista. Poliisimies ei työvuoronsa aikana voi valita tehtäviä ja mahdollisia sääoloja, mutta pukeutuu tilanteen mukaan. Kesällä mikrokamera järjestelmineen altistuu kuumuudelle ja mahdolliselle kosteudelle, jolloin on huomioitava myös kameran linssi. Talvi ja kylmyys kohtelevat kameraa täysin erilailla. Kameran linssi

voi huurtua ja jäätyä. Esimerkiksi tilanne, jossa poliisimies on ollut pidempään sisällä tekevässä kirjallisia tehtäviä ja normaalissa huoneenlämmössä. Tämän jälkeen poliisimies menee ulos kovaan pakkaseen, jolloin linssi huurtuu kondenssin johdosta ja jäätyy. Tunnettu tosiasia on kylmän vaikutus virtalähteisiin, on se sitten akku tai paristo, lataus vähenee nopeammin. Tämä toimii perusteluna virtalähteen sijoittamiseen siten, ettei kylmä vaikuttaisi siihen liikaa. Työn luonteen mukaisesti poliisin vaatetus perustuu kerrospukeutumiseen. Tämän hetkessä vaatetuksessa mahdollista vaatekameraa ei ole huomioitu.

7.6 Käytettävyys ja tekniset vaatimukset

Henkilökohtainen mikrokamera voi olla arvokas hankinta. Jos mikrokameroita hankitaan mahdollisesti jokaiselle poliisimiehelle, hankintasumma on kertasuoritteena huomattava. On otettava huomioon kameratoiminnan kestävyys ja käytettävyys, mutta myös mahdolliset vahingoittamistarkoitukset. Järkevintä olisi hankkia järjestelmä, jossa kamera on erillinen ja kytketty johdolla virta- ja tallennuslaitteeseen. Mahdollisessa kameran riistämisen tai vahingoittamistilanteessa vahinko kohdistuisi vain kameraan, jolloin virta- ja tallennuslaite säilyisi koskemattomana. Kustannusta tulisi vain kameran uusimisesta. Poliisilaitoksilla täytyy olla riittävä materiaali, eli kameralaitteistoja varastossa, sekä koko paketteja, että vain pelkkiä kameroita. Käsittelen aihetta myöhemmin kohdassa 8.2, arvioita kamerajärjestelmien kustannuksista.

Kameran ja tallennuslaitteen eri sijoitusta tukee myös ajatus tallenteen säilymisestä poliisimiehen hallussa. Kuvitellaan tilanne, jossa poliisimies on suorittanut vuoronsa aikana lukuisan määrän eri tehtäviä ja niistä on syntynyt tallenteita. Viimeisellä poliisitehtävällä joku vahingoittaa tai anastaa kamerajärjestelmän. Koko vuoron tallenteet katoavat, eivätkä ole käytävissä siten kuten oli tarkoitettu. Samalla pystyy huomioimaan virtalähteen sijoituksen siten, että huolimatta ulkoisesta lämpötilan vaihtelusta, virtalähteen lämmönvaihtelu ei olisi niin suuri.

Mahdolliseen kameralaitteen anastukseen liittyy myös olennaisesti tallennettu materiaali. Kyseinen materiaali ei ole julkista, se voi sisältää kuvamateriaalia poliisin moninaisilta tehtäviltä, poliisin taktiikkaa, poliisin ja hätäkeskuksen välistä radioliikennettä, alaikäisiä asiakkaita, kotirauhan piiriin kuuluvaa kuvamateriaalia, suorittavan partion keskinäisiä keskusteluita, kaikkea mahdollista materiaalia joita koskettaa tässäkin työssä mainitut määritykset, lait ja asetukset. Kuvassa 15 on Digital-Allyn FirstVu -kamera. Kyseisessä mallissa on huomioitu kamera erilliseksi johdon päähän ja virta- sekä tallenneyksikkö ovat erillisenä.

Kuva 15 Digital-Allyn FirstVu HD -kamerajärjestelmä

7.7 Huomaamaton vai selkeästi erottuva kamera?

Nopeasti ajatellen huomaamaton pieni varusteisiin ”piilotettu” mikrokamera kuulostaa järkevältä. Tällöin poliisitoiminnan kohde ei havaitse sitä, eikä se siten ole vaikuttamassa poliisitoimen suorittamiseen ja kohteiden käyttäytymiseen. Toisena huomaamattoman mikrokameran puoltavana seikkana on kameran havaitsemattomuudesta johtuva säilyvyys, eli mikrokameraa ei koeteta tieteen tahtoen vahingoittaa tai anastaa.

Näkyvää kameraa puolustaa juuri sen havaittavuus ja vaikutus asiakkaiden käyttäytymiseen. Pelkkä tietoisuus kamerasta voi helpottaa poliisin suorittamia tehtäviä, ilman että kameran täytyy olla edes toiminnassa. Toisaalta kamera voi myös provosoida asiakasta, jolloin mahdollisesti muuten rauhallisesti hoidettava poliisitehtävä voi vaikeutua johtuen pelkän kameran olemassaolosta.

Näkyvä ja huomattavissa oleva kamerajärjestelmä, jossa kaikki on samassa, eli kamera, muisti ja virtalähde, asettaa poliisitehtävää suorittavalle lisävaateen, yksi suojattava ja huomioitava kohde lisää. Poliisimies joutuu kaiken muun toiminnan lisäksi huolehtimaan kameran ja tallennemateriaalin säilyvyydestä, estäen mahdolliset anastus- tai vahingoittamistilanteet.

7.8 Videotallenne, live-kuva vai molemmat

Puhuttaessa mikro- tai vaatekamerasta, tulee ensimmäisenä mieleen tallentava kamera. Tallenne jää laitteen muistiin ja siirretään sopivassa tilanteessa johonkin kiinteään muistiin tai hävitetään kokonaan, riippuen kuvatallenteen tarpeellisuudesta tai tarpeettomuudesta.

Live-kuvalle voisi olla käyttöä, kun poliisimies joutuu painamaan hätäpainiketta, eikä kykene jatkamaan normaalia poliisitoimintaa painamalla viranomaisradion painiketta aina tarvittaessa. Hätäpainiketta painettaessa kyseisestä viranomaisradiosta alkaa jatkuva lähetys, jolloin kaikki

puhe kuuluu jokaiseen viranomaiskentässä olevaan vastaanottimeen ja poliisimies voi keskittyä tehtävän hoitamiseen molemmat kädet vapaana radioliikenteestä.

Hätäpainikkeen painallus voisi kytkeä Virveen yhdistetyn kamerajärjestelmän live-lähetystilaan, jolloin ennalta valitussa paikassa katsotaan kuvalähetystä ja pystytään paremmin reagoimaan avuntarpeeseen. Tästä seuraakin lisää ongelmia. Kaikesta salaustekniikasta huolimatta aina löytyy taitavampi henkilö, joka kykenee purkamaan salauksen ja kaappamaan siirrettävän videokuvan. Tästä johtuen kamerajärjestelmän muistiin tallentuva ja erikseen taltioitava materiaali on luotettavampi.

7.9 Kameratallenne ja henkilörekisteri

Mitä tulee sitten poliisin kuvaaman materiaalin tallennukseen, jos sitä kaikkea voisi ja saisi tallentaa. Huomioitava on asiaan ja toimintaan liittyvä lainsäädäntö, joka nykyisin tarkasti määrittää sen, mitä ja miten, kenelle ja kuinka voidaan tallenteita tallentaa.

Poliisin käytössä olevien kameralaitteistojen keräämien tietojen osalta pitää muistaa, että poliisi voi tallentaa tallenteisiin, valo- ja videokuviin, kertyneitä tietoja poliisin henkilörekistereihin ainoastaan niissä tapauksissa, kun tiedon tallentamiseen, tiedon rekisteröintiin, on olemassa peruste poliisin toimintaa ja henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten nojalla. Kaikki se kuvallinen materiaali, jonka tallentamiseen ei ole edellä mainittua perustetta tulee poistaa, hävittää, eikä sitä saa tallentaa eikä saattaa saataville. (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999).

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työvuoron aikana muodostunutta kuvamateriaalia, jota ei voida liittää mihinkään tehtävään tai kirjattuun ilmoitukseen, ei varmuuden vuoksi tallenneta minnekään, vaan se poistetaan kameralaitteiston muistilta ja näin hävitetään. Kaikki sellainen kuvamateriaali, jolle säännösten mukainen tallennusperuste löytyy, tulee tallentaa siten, että se on myöhemmin tehtävän tai luodun ilmoituksen perusteella mahdollista yksilöidysti löytää.

Aina tietoa tallennettaessa tulee miettiä, ovatko kuvatallenteet esitutkinta-aineistoa, tiedotus- tai havaintotietoa tai johtuuko tallennusperuste muusta hyväksyttävästä, lainmukaisesta ratkaisusta esim. koulutusmateriaalina.

Tallennetun tiedon osalta pitää myös muistaa asian ja asiaan liittyvien asiakirjojen, valokuvien tai videotallenteiden elinkaariajattelu. Poliisitoiminnassa tiedon elinkaari päättyy esimerkiksi havaintotiedossa kuuden kuukauden kuluttua merkinnän tallettamisesta järjestelmään,

tiedotustiedot kahden vuoden kuluttua tiedon julkaisemisesta. Kirjattuihin ilmoituksiin liittyvän aineiston elinkaari on pääosin riippuvainen kirjatun asian elinkaaresta. (Hurme 2015).

Suomen Perustuslain perusteella pitää myös muistaa, että viranomaisen kuvaama kuvamateriaali, valokuvat ja videokuva, menevät julkisuuslain asiakirjakäsitteeseen, jolloin niitä tulee käsitellä viranomaisen asiakirjasta lausutun mukaisesti (Perustuslaki 731/1999).

Edellä olevan mukaan lisäksi on huomioitava, että tallennusperusteelle löytyy lainmukainen peruste. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio on tekemässään ratkaisussa (1634/4/01, 2003) kiinnittänyt perusteluissaan huomiota siihen, että Poliisilain 1§ oleva tehtävämäärittely ei ole toimivaltasäännös. Se ei perusta poliisille toimivaltaa ryhtyä minkään tyyppisiin toimenpiteisiin, eikä tällöin poliisi voi pelkästään sen nojalla puuttua henkilön lailla suojattuihin oikeuksiin. Poliisin puuttuessa henkilön oikeuspiiriin, tulee toimivallan aina perustua tehtävästä tai asiasta johtuvaan nimenomaiseen säännökseen. Tämä kattaa myös poliisin suorittaman kuvauksen, tallenteiden kuvauksen, tallentamisen ja tallenteiden käytön.

7.10 Tiedon tallentaminen

Ajatellaan tilanne, jossa poliisimies on kantanut mikrokameraa työvuoronsa aikana ja laitteiston muistiin on kertynyt suuri määrä tallennemateriaalia. Tallennettu materiaali pitäisi siirtää kameran muistista johonkin ennalta määrättyyn tallennuspaikkaan. Kuinka se tapahtuu? Käyttäjäkuntaa ja toimivuutta ajatellen paras ja helpoin vaihtoehto voisi olla jokin yhdistetty lataus- ja tiedonsiirtolaitteisto.

Kuva 16 FirstVu - kamerajärjestelmän virranlataus- ja tallenteen siirtoasema

Yllä olevassa kuvassa 16 on FirstVu -mikrokamerajärjestelmän (Digital Ally 2014) virranlataus- ja tallenteen siirtoasema. Lataus- ja tallenteen siirtoaseman sijoittaminen virren latauspisteen läheisyyteen olisi helpoin ratkaisu. Virvet eivät ole henkilö- ja vuorokohtaisia, vaan ne

on numeroitu partioajoneuvon mukaan. Kamerajärjestelmä voisi olla partioajoneuvolle merkitty, jolloin syntyisi huomattava säästö verrattuna siihen, että jokaiselle poliisimiehelle hankitaan oma henkilökohtainen kamera. Tällaista toimintaa tukisi automaattinen tiedon siirto asetettaessa kamera lataustelineeseen. Koska samat partioajoneuvot jatkavat ympäri vuorokauden poliisimiesten vaihtuessa, tarvitaan vähintään tuplamäärä kameroita. Siten varmistetaan sekä virran lataus, että tallenteen siirto.

7.11 Missä tallennetta säilytetään?

Vielä ei tiedetä kameratallenteen määrästä, mutta jo ennakolta voimme arvioida että sitä tulee valtava määrä. Siihen vaikuttaa olennaisesti tallennuksen määrä, johon vaikuttaa se, tallennetaanko osa-, vai kokoaikaisesti. Jotta pystyy saamaan edes mielikuvan, kuvitellaan työvuoro jossa on kymmenen poliisimiestä ja kaikilla on tallentava kamerajärjestelmä. Työvuoro kestää kaksitoista tuntia ja tallennus tapahtuu kokoaikaisesti. Pelkästään yhdestä työvuorosta kertyisi näin ollen 120 tuntia tallennetta. Ja on kulunut vasta puoli vuorokautta. Työvuoroon tulee uusi miehitys ja kaikilla on käytössään kamerajärjestelmä. Vuorokaudesta syntyy siis 240 tuntia tallennetta, viikossa peräti 1680 tuntia. Tällainen tietomäärä ei tue kokoaikaista tallennusta.

Tietosuojavaltuutettu on ottanut kantaa tallenteisiin. Hänen mukaan jos itse toimenpiteelle ei ole lainmukaista perustetta, ei myöskään siihen liittyvä henkilötietojen kerääminen ja käsittely ole lainmukaista. (Hurme 2015).

8 Mikrokameran käytön vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkatekijät

Kuvassa 17 on SWOT -analyysia mikrokameratoiminnasta. SWOT-lyhenne koostuu englannin kielen sanoista Strengths (vahvuudet), Weaknesses (heikkoudet), Opportunities (mahdollisuudet ja Threats (uhat). Analysoitaessa työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja toimintaympäristöä kokonaisuutena, SWOT-analyysi tärkeys työväliseen korostuu. (Opetushallitus 2015).

8.1 Vahvuudet

Mikrokameran vahvuuksia ovat totuuden- ja oikeudenmukaisuus, mahdollinen vastarinnan väheneminen tai loppuminen jopa kokonaan, tasapuolisuus sekä poliisimiehen, että asiakkaan kannalta ja parantunut oikeusturva.

8.2 Heikkoudet

Mikrokameran heikkouksiksi voidaan mainita mikrokamerajärjestelmän luotettavuus sisältäen sääolojen vaikutuksen mikrokamerajärjestelmään, tallennuksen säilyvyyden ja yleisen toimivuuden. Latausvirran kesto kokonaisen työvuoron, lisäksi mahdollisen ylityön osalta on myös epävarmaa. Heikkoudeksi voidaan luetella myös erilaiset käyttäjät, yleinen tapa käsitellä omaisuutta.

8.3 Mahdollisuudet

Mahdollisuuksia ovat oikeudenmukainen todistelu, tallenne kertoo tapahtuneen sekä asiakkaan että poliisimiehen kannalta totuudenmukaisesti. Tieto tapahtuman tallentumisesta voi vähentää vastarintaa ja lopulta myös nopeuttaa asioiden selvittämistä.

8.4 Uhkatekijät

Uhkatekijöiksi voi luokitella kameran rikkoutumisen työtehtävällä joko vahingossa tai asiakkaan tahallisen toiminnan seurauksena. Tekninen laite voi rikkoutua myös ilman että asiakas tai poliisimies vaikuttaisi siihen. Havainnointi tallentamisesta voi vähentää, mutta myös kasvattaa vastarintaa, provosoida asiakasta. Sääolot ovat myös uhkatekijä, sääolojen moninaiset vaihtelut vaikuttavat mikrokamerajärjestelmän toimivuuteen.

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none"> - Totuus - Oikeudenmukaisuus - Vastarinnan väheneminen - Tasapuolisuus - Oikeusturva 	HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none"> - Luotettavuus - Latausvirran kesto - Erilaiset käyttäjät
MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> - Oikeudenmukainen todistelu - Vastarinnan väheneminen - Nopeuttaa asioiden selvitystä 	UHKATEKIJÄT <ul style="list-style-type: none"> - Kameran rikkoutuminen - Kameran provosointi - Sääolojen vaihtelevuus

Kuva 17 Mikrokameran käytön vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkatekijät.

8.5 Mikrokamera poliisitehtäviä suorittavan järjestyspoliisin näkökulmasta

Maailma on muuttunut ja toiminnot ovat kehittyneet huomattavasti menneinä vuosina. Internetiin on ladattu valtava määrä kuvia ja videoita poliisitehtäviltä. Näillä kuvilla tai videoilla ei välttämättä ole koko totuus, vaan on valittu lataajan kannalta parhaat kohdat, jolloin kokonaisuus jää pimentoon. Tällöin poliisitoiminnassakin järjestetään tutkinta tai selvitys. Ikävä kyllä, päätös voi olla yksittäisen poliisimiehen kannalta musertava. Näin ollen olisi hyvä, jos poliisillakin olisi oma tallennemateriaali samaisesta tilanteesta.

Henkilökohtainen mikrokamera aiheuttaa keskustelun tasolla mielipiteitä sekä puolesta että vastaan. Haluaako poliisimies olla koko työvuoronsa kuvainnollisesti ajatellen Big Brother -talossa. Tilanteessa, jossa kaikki tekemiset ja sanomiset tallentuvat kameran muistiin. Kuka näitä tallenteita katsoo, saako poliisimies itse päättää, vai ottaako päätäntävällän joku muu. Osin tästä johtuen tähän työhön liittyy olennaisesti kyselyn kautta saadut vastaukset, eli suorittavan portaan oma tahtotila. Se, että onko siitä esimiesorganisaatiossa mitään hyötyä, jää nähtäväksi.

8.6 Sidosryhmien huomioiminen

Poliisitehtäviin liittyy usein muita sidosryhmiä. Yhteistoiminta sidosryhmien kanssa on huomioitava kameratallenteissa. Sidosryhmän toiminta voi olla salaista tai ei ainakaan julkista. Yhteistoimintaa on esimerkiksi lastensuojelun, nuorisotyön, tullin, rajavartiolaitoksen ja pelastuslaitoksen kanssa.

8.7 Kameratallenteen käyttäminen todistelutarkoituksessa

Suomalainen poliisimies on tunnetusti lahjomaton ja suurta luottamusta nauttiva ammattilainen. Siitäkin huolimatta, että ammattikunnan negatiiviset tapahtumat pääsevät aika ajoin valtakunnan päivälehtien kansiin. Negatiiviset asiat luonnollisesti muokkaavat ihmisten mieltä, sille ei yksinkertaisesti voi mitään. Poliisimies tekee työtään virkavastuulla, käyttäen julkista valtaa.

”Julkisen vallan alaa ei voida tyhjentävästi määritellä kuten myös perustuslain esitöissä mainitaan. Julkisen vallan käsitteen merkitysisältö vaihtelee eri oikeudenaloilla ja eri oikeudellisissa yhteyksissä. Julkisen vallan perinteisen määritelmän mukaan julkinen valta on sopimukseen perustumatonta yksipuolista määräämistä yksityisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta. Julkisen vallan käsite on vielä laajempi useiden perusoikeuksien vaikutuksesta ja myös eri laeissa tehtyjen oikeudellisten järjestelyjen vuoksi”. (Kuopion HAO 2012).

Kameratallenne äänen kanssa on paras todiste sanoista ja teoista yksittäisillä tehtävillä. Tämän jokainen allekirjoittaa. Se on sekä asiakkaan, että poliisimiehen etu. Toisinaan asiakas on niin vahvasti päihtyneessä tilassa, jolloin muistikuva voi erota huomattavastikin siitä, miten tehtävä on todellisuudessa edennyt.

Todistelukäytäntö asettaa kamerajärjestelmälle huomattavan suuret vaatimukset. Kameran pitäisi toimia joka hetki ainakin niistä toimenpiteistä, jotka päätyvät eri oikeusasteisiin. Tallenteen täytyisi olla aina luotettavasti käytettävissä.

Asiaa voi miettiä jo niinkin pitkälle, että kameratallenteesta on tullut vuosien saatossa enemmän käytäntö kuin poikkeus. Kohteleeiko oikeuskäytäntö sitä suopeasti ymmärtäen tekniikan mahdolliset heikkoudet, tai ettei jokainen tallennemateriaali ole käytettävissä, vai kaatuuko käsitelty asiakokonaisuus yhden kameratallenteen mahdolliseen puuttumiseen?

8.8 Poliisimiehen oikeusturva

Puhuttaessa kamerasta poliisin matkassa, tulee mieleen koko ajan kaiken tallentava ja esimiesten katsottavissa oleva materiaali. Tällaiseen toimintaan ei valtaosa kyselyyn vastanneista halua lähteä mukaan. Jos kameran käyttö on omavalintaista ja poliisimies voi itse päättää mitä materiaalia hyödynnetään ja milloin, on asia aivan eri. Täytyy muistaa yksittäisen virkamiehenkin itsekriminointisuoja. Itsekriminointisuojavaikotetaan, ettei rikoksesta epäillyllä ole velvollisuutta edistää oman syyllisyytensä selvittämistä (HE 86/2012).

8.9 Arvioita kamerajärjestelmien kustannuksista

Poliisin vuosikertomuksen 2014 mukaan poliisissa oli miehistöä ja alipäällystä yhteensä 6624. Näistä mahdollisia mikrokameran kantavia järjestyspoliisin henkilöstöä olisi karkeasti arvioiden puolet, eli noin 3300. Englannissa eräs käytössä oleva kamera maksoi 395 puntaa ja Yhdysvalloissa käytössä olleen Taser Axonin (Taser 2015) kappalehinta oli noin 395 dollaria. Jos täällä Suomessa käytettävän kameran hinnaksi ajatellaan esim. 400 euroa kappale, syntyisi pelkästään yhdestä kamerasta per poliisimies 3300 x 400 euroa, yhteensä 1,32 miljoonaa euroa. Näiden lisäksi mahdolliset ohjelmistot, varaosat, lataus- / purkutelineet.

Jokaisen kenttätöitä tekevän järjestyspoliisin varustaminen mikrokameralla on kertahankintana nykyisessä taloudellisessa tilanteessa haasteellinen. Kun ajatellaan asiaa työturvallisuuden kannalta tai asiakkaan sekä poliisin oikeussuojan kannalta, hinnan ei pitäisi olla este. Kaikki keinot joilla parannetaan työturvallisuutta tai oikeussuojaa, ovat korvaamattomia.

Saavutettu etu ei ole suoraan verrannollinen esimerkiksi Yhdysvaltoihin, jossa poliisien voimankäyttötilanteita on huomattavasti enemmän ja poliiseja haastetaan oikeuteen liiallisesta voimankäytöstä.

9 Kuvausoikeus

Kirjoitan tässä kohtaa yleisellä tasolla, mukaan lukien kameralla otetut still -kuvat, että videokameran videotallenteet. Suomen Perustuslain mukaan jokaisella on sananvapaus ja siihen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenkään ennalta estämättä (Perustuslaki 731/1999). Julkisella paikalla saa siis vapaasti kuvata ja tallentaa, kunhan materiaali on omaan yksityiseen käyttöön. Kuvien ja tallenteiden käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin vaatii kuvissa esiintyvien ihmisiltä luvan jos ihmiset ovat selkeästi tunnistettavissa.

Perustuslaki sallii kuvaamisen, mutta mihin poliisin oikeus valokuvata perustuu? Sananvapaus ei koske viranomaista. ”Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia” (Suomen perustuslaki 731/1999). Poliisin toiminnan on aina perustuttava lakiin, jonka edessä kaikki ovat yhdenvertaisia. Se mitä poliisi tekee, sille pitää olla laissa oleva toimivaltaperuste. Valokuva muodostaa henkilötiedon ja liittyy asiakirjallisena tietona mm. henkilön yksityisyyteen. Aina ryhdyttäessä tallentamaan tapahtumaa, henkilöitä, ilmiöitä, poliisin tulee miettiä toimintaa toimivaltaperusteen kannalta. Jos itse toimenpiteelle ei ole laillisia perusteita, ei myöskään siihen liittyvä henkilötietojen (esimerkiksi valokuvien) käsittely ole lainmukaista. Perusoikeus valokuvata julkisella paikalla luo viitekehyksen, mutta sääntely viranomaisen suorittamasta yleiskuvauksesta puuttuu täysin. (Hurme 2015).

10 Lakien suhtautuminen poliisin mikrokameratallennukseen

Poliisin toimivaltuussäännöksiä määritettäessä ihmis- ja perusoikeuksia on korostettu. Oikeuksien merkitys on havaittavissa, kun tarkastellaan lähemmin poliisin toimivaltuuksia sääteleviä lakeja (Poliisilaki 872/2011, esitutkintalaki 805/2011 ja pakkokeinolaki 806/2011). Tässä työssä tarkastellaan eri sopimusten, oikeuksien ja lakien suhdetta kameratallenteeseen, joita tulisi sovellettavaksi jos järjestyspoliisilla olisi käytössään mikrokamera.

10.1 Euroopan ihmisoikeussopimus

Euroopan ihmisoikeussopimus toimii yleissopimuksena maille, joiden jäsenet ovat Euroopan neuvoston jäseniä. Sopimuksen mukaan kaikilla on oikeus oikeuden mukaiseen oikeudenkäyn-

tiin. Myös riippumattomuus, sekä puolueettomuus ovat perusolettamuksia, kuin myös nuorten henkilöiden edut ja yksityiselämän suoja. (Euroopan ihmissoikeussopimus 1999).

Kameratallennuksen osapuolia ovat poliisi, joka suorittaa omaa tehtäväänsä, sekä asiakas, joka joutuu kameratallennuksen kohteeksi jouduttuaan poliisitoimenpiteen kohteeksi. Näiden lisäksi on olemassa satunnaisia osapuolia, jotka eivät välttämättä liity poliisitoimeen mitenkään muuten, kuin että ovat samaan aikaan samassa tilassa poliisitoimen kohteeksi joutuneen asiakkaan kanssa. Asia on yksinkertaisempi, kun ollaan esim. ulkotiloissa ja paikalla on sivullisia. Heidät voidaan ja usein jopa käsketäänkin poistumaan, jotta poliisimies voi suorittaa tehtävänsä häiriöttä. Sama ei kuitenkaan päde yksityiselämän suojaamassa tilassa, kuten kotirauhan piirissä.

Artiklan 6 mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin (Euroopan ihmissoikeussopimus 63/1999). Puhuttaessa kohtuullisesta ajasta, kameratallenne todennäköisesti edesauttaisi nopeuttamaan asioiden käsittelyä. Kameratallenne kertoisi tapahtumien kulun aukottomasti, siinä kuuluisi ennen tehtävän suorittamista käyty poliisiradioliikenne, tehtävän taustat, sekä partion ja hätäkeskuksen väliset keskustelut. Tallenne sisältäisi tapahtumien todellisen kulun. Tämän artiklan kohta 1 sisältää lauseen nuorten henkilöiden edusta ja yksityiselämän suojaamisesta. Kuinka siis poistaa tallenteelta kohdat, joissa on läsnä nuoria tai tallenteita yksityisyyden suojaamasta paikasta?

6. artiklan 3. kohdassa luetellaan rikoksesta syytetyn vähimmäisoikeudet. Niiden mukaan syytetyllä on oikeus kuulustella tai kuulustuttaa todistajia. Kameratallenne on mahdollinen todiste tapahtuneesta. Onko syytetyllä oikeus nähdä koko tallenne jo ennen asian käsittelyä rikoksen vakavuus huomioimatta, vai käytetäänkö kameratallennetta todisteena vasta oikeusistunnon aikana? Yksinkertaisissa ja selvissä tapauksissa tallenteen näyttämislle ei varmaankaan ole estettä. Mutta entä jos syyte on pitkäkestoisesta poliisitehtävästä, jossa on ollut lukuisia poliiseja ja tutkitaan vakavaa rikosta tai rikoksia? Onko syytetylle annettava jokaisen tehtävällä olleen poliisimiehen henkilökohtaisen kameran tallenne tutustuttavaksi? En näkisi tätä järkeväksi, joten tämä asettaa kameran käytölle ja kameratallenteelle haasteen. (Euroopan ihmissoikeussopimus 63/1999).

Artiklassa 8 puhutaan yksityis- ja perhe-elämän kunnioituksesta, kuinka jokaisella on oikeus niihin kohdistuvaan kunnioitukseen (Euroopan ihmissoikeussopimus 63/1999).

Euroopan ihmissoikeussopimuksen (63/1999) 10 artikla on tämän opinnäytetyön kannalta keskeinen. Artiklassa kerrotaan sananvapaudesta, oikeudesta mielipiteisiin, vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia riippumatta alueellisista rajoista tai viranomaisista.

”Koska näiden vapauksien käyttöön liittyy velvollisuuksia ja vastuuta, se voidaan asettaa sellaisten muodollisuuksien, ehtojen, rajoitusten ja rangaistusten alaiseksi, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen turvallisuuden, alueellisen koskemattomuuden tai yleisen turvallisuuden vuoksi, epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalin suojaamiseksi, muiden henkilöiden maineen tai oikeuksien turvaamiseksi, luottamuksellisten tietojen paljastumisen estämiseksi, tai tuomioistuinten arvovallan ja puolueettomuuden varmistamiseksi”. (Euroopan ihmisoikeussopimus 63/1999).

Euroopan ihmisoikeussopimuksen (63/1999) artiklan 13 perusteella Mikrokameratallenteella voidaan turvata sekä kansalaisen, että poliisitehtävää suorittamassa olleen poliisimiehen oikeussuoja. Riippuen tallenteen kuvan- ja äänenlaadusta, järjestelmän toimivuudesta, tallenteella voi olla se absoluuttinen totuus. Ihmiset ovat kuitenkin kaikki erilaisia, asioita nähdään ja käsitetään eri tavoin. Tallenteen absoluuttisuus kärsii, kun aletaan spekuloida tekojen ja puheiden yhteisestä ymmärryksestä. Mikrokameratallenteella on osapuolten teot ja puheet, joten parhaassa tilanteessa asioiden käsittely voi nopeutua. Taloudellista puolta ajatellen, myös säästöä voi syntyä asioiden nopeutuessa. Tämän artiklan käsittelyyn liittyy myös se, että älypuhelimilla kuvataan jo kaikkea ja kaikkia. Miksei siis viranomaisella olisi kuvata kokoaikaisesti, siten että se olisi kaikkien tiedossa? Onhan myös viranomaisella oltava oikeussuojakeinoja. (Euroopan ihmisoikeussopimus 63/1999).

10.2 Perusoikeudet

Perusoikeuksien toisen luvun mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä turvallisuuteen (Suomen perustuslaki1999).

Perusoikeuksien mukaan jokainen nauttii myös yksityiselämän suojasta, kunnian ja kotirauhan turvasta. Myös kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. (Suomen perustuslaki1999).

Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Tilanteessa, jossa poliisilla on ollut tallentava mikrokamera ja tallennetta on käytetty todisteena oikeudessa, tallenne muuttuu julkiseksi. Tämä sotii yksityisyyden suojaa vastaan. Poliisitoimen päätyminen oikeuteen voi viedä kohtuuttomia aikoja. Kuinka pitkään mahdollista kameratallennetta voi säilyttää, kuka päättää sen hävittämisestä ja kenellä ylipäätään on oikeus nähdä tallenne? (Perustuslaki 731/1999).

Julkisen vallan on turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen (Perustuslaki 731/1999). Aina voi valittaa perustuslakiin perustuen: eli valvova viranomainen on olemassa, lainsäädäntö kameran käytöstä tarvitaan, jotta Oikeusasiamies tietää mitä valvoo.

10.3 Rikoslaki

Rikoslaista löytyy salakuuntelu, jonka määritelmässä mainitaan oikeudeton teknisellä laitteella kuuntelu tai tallennus koskien keskustelua, puhetta tai yksityiselämästä aiheutuvaa muuta ääntä, ei ole tarkoitettu muille ja nauttii kotirauhan suojaa. Sama koskee muualla tapahtunutta, kun asiaa ei ole tarkoitettu muiden tietoon. Kotirauhalla tarkoitetaan asuntoja, lom asuntoja ja muita asumiseen tarkoitettuja tiloja, kuten hotellihuoneita, teltoja, asuntovau- nuja ja asuttavia aluksia. Asuintalojen porraskäytävät ja asukkaiden yksityiset piha-alueet niihin välittömästi liittyvine rakennuksineen nauttivat myös kotirauhan suojaa. (Rikoslaki 39/1889).

Rikoslaista on määritelty myös salakatselu. Salakatselun määritelmässä oikeudeton teknisellä laitteella katselu tai kuvaaminen kotirauhan suojaamassa paikassa tai käymälässä, pukeutu- mistilassa tai muussa vastaavassa paikassa oleskelevaa, tai yleisöltä suljetussa rakennuksessa, huoneistossa, tai aidatulla piha-alueella olevaa henkilöä, loukaten tämän yksityisyyttä. (Ri- koslaki 39/1889).

Poliisimies suorittaessaan toimivaltaperusteista virkatehtäväänsä ei syyllisty salakuunteluun eikä salakatseluun, vaan suorittaa tarpeelliset toimet pohjautuen poliisilakiin (872/2011), esitutkintalakiin (805/2011) tai pakkokeinolakiin 806/2011).

10.4 Esitutkintalaki

Esitutkintalaissa kerrotaan alustavasta puhuttelusta. Alustavassa puhuttelussa selvitetään ri- koksen tapahtumakulkua, rikokseen liittyviä seikkoja sekä rikoksen asianosaiset ja todistajat. Asianosaisille ja todistajille on alustavassa puhuttelussa ilmoitettava näiden oikeudet ja vel- vollisuudet. Rikoksesta epäillylle on ilmoitettava erityisesti itsekriminointisuojusta ja hänen oikeudestaan avustajaan. Itsekriminointi on muistettava myös silloin, jos henkilön asemasta ei ole tietoa tai varmuutta. Kenelläkään ei ole velvollisuutta saattaa itseään syytteen vaaraan. Oikeuksien ja velvollisuuksien ilmoittamisen tärkeydessä on huomioitava myös se, ettei pu- huttelun käyttäminen todisteena kaadu niiden ilmoittamatta jättämiseen. Puhuttelut on do- kumentoitava myöhemmän todistelun turvaamalla tavalla joko kirjaamalla, nauhoittamalla tai videoimalla. (esitutkintalaki 805/2011).

Dokumentointi muuten kuin kirjaamalla vähentää tarvetta käyttää puhuttajaa erillisenä todistajana. Tämä siis tukee kameratallennetta yleisesti puhutuksista ja usein alustava puhutus voidaan suorittaa jo tapahtumapaikalla, jonkun yksityisyyden suojaamassa tilassa eli asiakkaan kotona.

10.5 Eduskunnan oikeusasiamies

”Oikeusasiamies valvoo, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset ja virkamiehet noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Lisäksi hänen valvontaansa kuuluvat muutkin, jotka hoitavat julkista tehtävää. Oikeusasiamies seuraa erityisesti, että hyvä hallinto sekä perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat”. (Eduskunnan oikeusasiamies 2015).

Eduskunnan oikeusasiamies (EOA) ja kaksi apulaisoikeusasiamiestä toimii ylimpinä laillisuusvalvojina Suomessa, valvoen että viranomaiset ja virkamiehet, kuin myös muut julkista tehtävää hoitavat noudattavat lakia. He raportoivat vuosittain eduskunnalle toimintakertomukseensa ja tarvittaessa erilliskertomuksin. (Eduskunnan oikeusasiamies 2015).

11 Poliisin henkilökohtaiset mikrokamerat ulkomailla

Yhdysvalloissa poliisien henkilökohtaisia mikrokameroita on käytetty jo useamman vuoden ajan. Miami Herald -lehden mukaan Rialtossa Kaliforniassa voimakäyttötilanteet vähenivät ensimmäisen käyttövuoden aikana 60 prosenttia aikaisempaan verrattuna. Myös ihmisten valitukset poliisin toiminnasta vähenivät 88 prosenttia. Se on huomattava etu ja saavutettu niinkin pienellä teolla kuin mikrokameran hankkiminen ja käyttäminen. Kuvassa 18 Martinsvillen poliisilaitoksen konstaapelit esittelevät heidän käytössään olevaa Mikrokameramallia. Miami Beachin kaupunki päätti varustaa poliisit mikrokameroilla. Perusteluiksi kerrottiin myös nopeammat tiedotukset poliisin toiminnasta, turhien syytösten väheneminen poliisien käyttämästä väkivallasta, sekä mahdollisten levottomuuksien estäminen. Poliisien paikalliset liitot olivat vastustaneet, väittäen että mikrokamerasta tulee ylimääräinen häiriötekijä. Miami Beachin poliisipäällikön mukaan mikrokamerat ovat väistämätön kehitys poliisitoiminnassa. (Miami Herald 2014).

Mikrokameroiden käytölle ei ole vielä kansallisia standardeja. Pitäisikö tallenteet julkistaa välittömästi, onko video käytettävissä oikeusistuimessa, milloin mikrokamera voi olla suljettuna ja kuka säilyttää, käyttää ja turvaa videon muokkaukselta ja häviämiseltä? Tieto siitä, että poliisin toiminnat tallennetaan, pitää kaiken toiminnan rehellisenä. Avoimuudelle ja selkeydelle tulee hintaa, mutta veronmaksajien pitäisi vastustaa tällaista laskua. (Miami Herald 2014).

Kuva 18 Martinsvillen poliisilaitoksen konstaapelit Lackey ja Durham esittelevät VieVun kame-
raa. Lähde Martinsville Bulletin (2014).

Täytyy muistaa, että meillä Suomessa voimankäyttötilanteita on jo lähtökohtaisesti huomattavasti vähemmän ja poliisi käyttää äärimmäistä voimaa, eli ampuma-asetta, äärimmäisen harvoin.

Kymmenen uutisissa kerrottiin keskiviikkona 8.4.2015, että tiistaina 7.4.2015 Yhdysvalloissa, South Carolinassa poliisi oli ampunut kahdeksan laukausta tummaihoisen henkilön selkään. Ampumisen suorittanutta poliisia odottaa teosta murhasyyte. Paikallinen pormestari vaatii tapauksen jälkeen jokaiselle poliisille henkilökohtaista mikrokameraa. Samasta aiheesta uutisoi PoliceOne-sivusto.

Presidentti Barack Obama on poliisien mikrokameroiden käytön kannalla. Hän ehdottaa mikrokameroiden lisäämistä siten, että kolmivuotishankkeella mikrokameroihin käytettäisiin euroina 211 miljoonaa. Tällä summalla olisi tarkoitus hankkia mikrokamera 50 000 poliisille. Saman uutisoinnin mukaan useat muutkin tahot Yhdysvalloissa ovat olleet samaa mieltä poliisin ammittua teini-ikäisen Missourin Fergusonissa elokuussa 2014. Joissain yhdysvaltojen kaupungeissa mikrokameroita on jo käytössä ja nyt kamerat ovat testikäytössä myös suurkaupungeissa Washingtonissa ja New Yorkissa. Washingtonissa mikrokameran kameratallenne tuhoetaan 90 päivää tallenteen kuvaamisesta, ellei niitä ole otettu siihen mennessä tutkintamateriaaliksi. (Keski-pohjanmaa 2014).

CNBC:n 17. joulukuuta 2014 uutisoinnin mukaan Los Angelesin poliisi aikoo käyttää miljoonia ja hankkia henkilökohtaiset mikrokamerat 7000 poliisille. Heidän valintansa oli Taserin järjestelmä, joita esitellään kuvassa 19. Toiveena on luottamuksen ja vastuullisuuden parantaminen poliisin ja kansalaisten välillä. (CNBC 2014).

Myös Los Angelesissa mikrokameroiden hankintaan kuluu paljon rahaa, mutta ne voivat mahdollisesti alentaa valitusten määrää voimakäyttötilanteista ja säästää varoja turhilta oikeusjuutuilta. Uutisoinnin mukaan mikrokameroiden vaikuttavat käytökseen, itäisessä Los Angelesissa Taserin mikrokameroita on käytetty jo kolme vuotta. Kokeilussa mikrokameran merkki ei ollut pääasia, vaan arvioida kuinka mikrokameroiden käyttö vaikuttaa lainvalvontaan. Los Angelesissa käytössä oleva Taserin järjestelmä käyttää huulipunaa kokoista kameraa, joka on joko olkapäällä, päähineessä, kauluksessa tai erillisissä suojalaseissa. Siihen on kytketty akku ja järjestelmä toimii yhteistyössä älypuhelimien kanssa lähettäen livekuvaa mikrokameran näkymästä. Älypuhelin mahdollistaa myös videon tallentamisen. (CNBC 2014).

Kuva 19 Taser Axon, kuva Taserin kotisivulta

Englannissa Mirror -lehti uutisoi 8. toukokuuta 2014, että Lontoon poliisille ottaa henkilökohtaiset mikrokamerat koekäyttöön. Kuvan 20 kaltaisilla mikrokameroilla tallennetaan näyttöä rikollisuudesta ja tuetaan näyttöä syytteissä. Metropolitanin poliisi aloittaa koekäytön, jonka uskotaan olevan maailman laajin. He varustavat 500 poliisia kymmeneltä eri poliisiasemalta mikrokameroilla. Mikrokamerat ovat seurausta vuoden 2011 mellakasta jossa kuoli poliisin toimesta 29-vuotias mies. Mikrokameroiden avulla turvattaisiin nopeammin erityisesti perheväkivaltatilanteiden uhrien oikeus. Kokemusten mukaan ihmiset myöntävät paremmin syyllisyytensä, kun he tietävät että tapahtuma on tallennettu mikrokameralla. Se nopeuttaa tuomioita. (Mirror 2014).

Kuva 20 Lontoon Metropolitan Policen malli. Lähde Mirror.

Ruotsista tuttavani Ruotsin poliisihallituksesta, poliisin tietoliikennepuolelta, vastasi sähköpostikyselyyni. Hän kertoi, ettei heillä ole käytössä henkilökohtaisia mikrokameroita. Ruotsissa harkitaan poliisien varustamista älypuhelimilla. Älypuhelimien avulla pystyttäisiin tallentamaan paikkatutkintaa, asiakirjoja ja aloittamaan ilmoituksen teko heti kentällä. Tuttavani mukaan tämäkin toiminto vaatii paljon tutkimista lain suhtautumisesta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, huomioiden sekä asiakkaan, että tutkintaa suorittavan poliisin. (Linder 2015).

12 Johtopäätökset

Kyselyn perusteella poliisimiehet suhtautuvat mikrokameran käyttöönottoon osin positiivisesti, mutta myös negatiivisesti. Vain hieman yli puolet olisi heti valmis kantamaan mikrokameraa työtehtävillä. Kyselyn perustietojen mukaan kaikki ikä- ja virkaikäryhmät kuin myös sukupuoli ja koulutustaso olivat hyvässä suhteessa poliisimiesten kokonaismäärään. Tulosta voidaan pitää vahvana kannanottona mietittäessä mikrokameran käyttöönottoa.

Valtaosa vastaajista oli kuullut mikrokameroista aiemmin. Sille on annettava painoarvoa arvioidessa vastauksia. Vastaajista suuri enemmistö haluaa itse päättää milloin mikrokamera tallentaa, he eivät hyväksy koko työvuoron aikaista tallennusta. Suuri enemmistö haluaa itse päättää tallennetun materiaalin käytöstä, he eivät hyväksyisi sitä, että tallennemateriaalista ja sen käytöstä päättäisi joku muu.

Luottamus mikrokameran toimivuuteen ja itseensä mikrokameran käyttäjänä meni melko tasans. Lähes puolet luottaa ja puolet taas ei. Tämä tulos puoltaisi mikrokameran käytön vapaaehtoisuutta.

Kokonaisvastaajamäärästä hieman yli neljäsataa poliisimiestä oli sitä mieltä, ettei toiminta muuttuisi mikrokameran käytöstä huolimatta. Vastaus antaa luotettavan kuvan ammatikunnasta. On vaikea arvioida, millainen toimintamuutos toisin vastanneilla hieman yli sadalakahdellakymmenellä on kyseessä. Muutos toiminnassa voi olla pieni, vaikka vastaus erosi valtalinjasta.

Kyselyn perusteella mikrokameran käytölle löytyy sekä kannattajansa, että vastustajansa. Kokonaisarvosteluna käyttö voisi ainakin alkuun perustua vapaaehtoisuuteen. Myöhemmässä vaiheessa käyttäjäkokemusten kautta voi tehdä uuden arvioinnin käytön mahdollisesta laajentamisesta tai jopa lopettamisesta.

Tämän hetkinen lainsäädäntö ei tue mikrokameran käyttöönottoa. Poliisitoiminta perustuu normeihin ja tällaista normistoa ei vielä löydy. Tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus tukevat mikrokameran käyttöä, kyseessä on sekä asiakkaan että poliisimiehen oikeussuoja.

13 Oman työn arviointi ja jatkotutkimusaiheet

Aihe työlle on erittäin ajankohtainen ja opinnäytetyön tekijälle henkilökohtaisesti mielenkiintoinen. Mikrokamera on ollut ajatuksissa aiemmin, mutta edellisen Poliisiylijohtajan haastattelu Turun Sanomissa (2014) antoi lopullisen sysäyksen aihevalintaan. Otettuani yhteyttä Poliisihallitukseen, kuulin että aihetta oli jo pohdittu ja jokin kameramalli oli jo tilattu. Poliisihallituksen edustaja oli antanut mikrokamerasta haastattelun sisäiseen verkkolehteen. Ikävä kyllä videoitu haastattelu ei auennut tämän opinnäytetyön tekijälle millään koitetulla tietokoneella.

Kyselyn kysymyksiä konsultoitiin työkavereiden ja esimiesten kanssa. Kyselyn lähettämiseen muille poliisilaitoksille pystyttiin hyödyntämään sidosryhmiä. Käsityksen mukaan jakelu onnistui hyvin ja myös vastausten suuri määrä tukee päätelmää. Kysely muokattiin Word -muodosta Webropol -pohjaiseen muotoon, jonka jälkeen kyselylinkki lähetettiin poliisiin sisäisessä sähköpostijärjestelmässä vastaanottajille. Kyselyssä ei pystynyt peruuttamaan edelliseen vastaukseen, joten kysymyksiin annetut vastaukset pysyivät muuttumattomina.

Kysely lähetettiin kaikille poliisiasemille, perusteluna toimintatapojen erilaisuus. Kaikki poliisit noudattavat samoja ohjeistuksia, mutta toteutustavoissa voi olla eroja. Eroja syntyy myös alueellisesti ja tehtävämäärällisesti. Uudellamaalla yhdellä poliisipartiolla voi olla kymmeniä

tehtäviä työvuoronsa aikana, kun samaan aikaan muualla Suomessa partiolla ei ole ainuttakaan hätäkeskuksen antamaa tehtävää. Alueiden ja toimintatapojen erilaisuus vaikuttavat poliisimiesten ajatuksiin kamerajärjestelmien tarpeellisuudesta.

Kyselyyn pystyi vastaamaan anonyymisti, kuitenkin joitain perustietoja piti antaa. Ne siksi, että näkee vastaajien jakaumaa eri ikäryhmistä. Opinnäytetyölle tuli enemmän arvoa, koska eri ikäryhmät ja eritasoiset poliisimiehet ottivat osaa vastauksiin.

Tämä opinnäytetyö on kirjoitettu ennen mikrokamerajärjestelmien koekäyttöä, joten tämä on alustavaa teoreettista tiedon keräystä ja analysointia. Kun kameratallenteista saadaan käyttäjäkokemuksia, voidaan tutkia järjestyspoliisin mikrokameran käyttökokemuksia. Saadun tiedon mukaan Poliisihallitus on antanut Helsingin poliisilaitokselle luvan aloittaa ohjeistettu mikrokamerakokeilu.

Lähteet

- CNBC 2014. The big business of police body cameras. Viitattu 3.4.2015.
<http://www.cnb.com/2014/12/17/the-big-business-of-police-body-cameras.html>
- Datateknikka ja viestintä. Jukan avoin tietosivusto - Pienehkö sivistyssanakirja. Viitattu 17.4.2015.
<https://www.cs.tut.fi/~jkorpela/siv/sanatm.html>
- Digital-Ally 2015. FirstVu HD-kamera. Viitattu 16.11.2015.
<http://www.digitalallyinc.com/bodyWornCams.cfm>
- Eduskunnan oikeusasiamies. Kohti oikeudenmukaista ja hyvää hallintoa. Viitattu 10.4.2015.
<http://www.oikeusasiamies.fi/Resource.phx/ea/index.htm>
- Euroopan ihmisoikeussopimus 1999. Viitattu 7.4.2015.
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063>
- Finlex 1999. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Viitattu 19.11.2015.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621?search\[type\]=pika&search\[pika\]=julkiuus](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621?search[type]=pika&search[pika]=julkiuus)
- Finlex 2011. Poliisilaki. Viitattu 10.2.2015.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110872?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=poliisilaki#Pidp4102192>
- Finlex 2012. Itsekriminointisuoja. Viitattu 19.11.2015.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120086>
- Finlex 2012. Kuopion HAO 29.05.2012, julkinen valta. Viitattu 19.11.2015.
http://www.finlex.fi/fi/oikeus/hao/2012/kuopion_hao20120212
- Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15. - 16. Painos. Helsinki: Tammi.
- Hurme, J. 2015. Kannattajien valokuvaaminen ja henkilötietojen käsittely tapahtumissa -esitys. Viitattu 22.11.2015.
- Keski-Pohjanmaa 1.12.2014. Obama: Poliisien univormuihin lisää mikrokameroita. Viitattu 1.4.2015.
<http://www.kp24.fi/uutiset/teematflashon/1561/378809/Obama-Poliisien-univormuihin-lis%C3%A4%C3%A4-mikrokameroita>
- Linder, D. 2015. Sähköpostikysely 4.3.2015 tietohallintojohtaja. Ruotsin Poliisihallitus. Viitattu 5.3.2015.
- Martinsville Bulletin 2015. Body cameras get upgrade. Viitattu 3.4.2015.
<http://www.martinsvillebulletin.com/largeview.cfm?ID=21152>
- Miami Herald 9.12.2014. Cameras on cops. Viitattu 1.4.2015.
<http://www.miamiherald.com/opinion/editorials/article2072054.html>
- Mirror 8.5.2014. Body video cameras introduced for London police officers. Viitattu 1.4.2015.
<http://www.mirror.co.uk/news/uk-news/metropolitan-police-body-cameras-trial-3512119>
- Opetushallitus 2015. SWOT-analyysi. Viitattu 24.11.2015.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/laadunhallinnan_tuki/wbl-toi/menetelmia_ja_tyovalineita/swot-analyysi

Poliisi 2015. Poliisin eettinen vala. Viitattu 10.2.2015.

<http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/0/8513B97634BFF2D8C2256BC7002C3C44?OpenDocument>

Poliisi 2015. Valvonta- ja hälytystoiminta. Viitattu 17.4.2015.

<https://www.poliisi.fi/ita-suomi/jarjestyspoliisi>

Suomen perustuslaki 1999. 11.6.1999/731. Viitattu 7.4.2015.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Taser 2015. TASER's AXON body. Viitattu 3.4.2015.

<http://www.taser.com/products/on-officer-video/axon-body-on-officer-video>

Turun Sanomat 3.12.2014. Paatero haluaisi poliisien univormuihin kamerat. Viitattu 1.4.2015.

<http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/707613/TS+Paatero+haluaisi+poliisien+univormuihin+kamerat>

Kuvat

Kuva 1 Vastaajien ikäjakauma	14
Kuva 2 Vastaajien sukupuolijakauma.....	15
Kuva 3 Vastaajien virkaikäjakauma.....	15
Kuva 4 Vastaajien virkanimikejakauma	15
Kuva 5 Oletko kuullut mainittavan henkilökohtaisista mikrokameroista poliisille?	16
Kuva 6 Sen enempää pohtimatta, nopea vastaus - kantaisitko itse vaatteissasi tai varusteissasi mikrokameraa?	16
Kuva 7 Haluatko itse päättää milloin kamera tallentaa?.....	16
Kuva 8 Haluatko itse päättää tallennetun materiaalin käytöstä?	17
Kuva 9 Hyväksyisitkö että tallennus olisi päällä koko työvuorosi?.....	17
Kuva 10 Hyväksyisitkö että tallennemateriaalista ja sen käytöstä päättäisi joku muu kuin sinä itse?	18
Kuva 11 Luotatko nykytekniikkaan niin paljon, että uskot kameran toimivan kokonaisen työvuoron (12h) tai jopa mahdollisen ylityön?.....	18
Kuva 12 Luotatko itseesi, että muistat huolehtia kameran virran kestosta ja kuvatun materiaalin siirrosta tietokoneelle?	18
Kuva 13 Uskotko että oma toimintasi muuttuisi, jos kantaisit mikrokameraa työtehtävillä?.....	19
Kuva 14 Kysyn uudelleen, olisitko valmis kantamaan varusteissasi mikrokameraa?	19
Kuva 15 Digital-Allyn FirstVu HD -kamerajärjestelmä	24
Kuva 16 FirstVu - kamerajärjestelmän virranlataus- ja tallenteen siirtoasema	26
Kuva 17 Mikrokameran käytön vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkatekijät. ..	28
Kuva 18 Martinsvillen poliisilaitoksen konstaapelit Lackey ja Durham esittelevät VieVun kameraa. Lähde Martinsville Bulletin (2014).....	36
Kuva 19 Taser Axon, kuva Taserin kotisivulta	37
Kuva 20 Lontoon Metropolitan Policen malli. Lähde Mirror.	38

Kuviot

Kuvion kuvateksti kirjoitetaan Lisää otsikko -valintatauluun Viittaukset-välilehdellä . **Virhe.**
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Taulukot

Taulukko 1: Taulukoiden ensimmäinen rivi alkaa tästä, riviväli 1 **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

Liitteet

Liite 1 Kysely järjestyspoliisille	47
Liite 2 Osa vapaa sana -osion kommentaista.....	49

Liite 1 Kysely järjestyspoliisille

Kysely poliisin henkilökohtaisesta mikrokamerasta

”Poliisiylijohtaja Mikko Paatero haluaisi myös Suomen poliisille univormuihin kiinnitettävät tallentavat mikrokamerat, kertoo Turun Sanomat. Paateron mukaan myös poliisiautoissa olevat kamerat kehittyvät koko ajan, joten niidenkin lisähyödyntämistä pitää tarkastella”. (Turun Sanomat 3.12.2014)

Kysely liittyy työn ohessa suoritettavaan turvallisuusalan AMK-opiskeluuni Espoon Leppävaaran Laureassa ja tulen käyttämään vastauksia opinnäytetyössäni. Kyselyn tulokset ja kopio aikanaan valmistuvasta opinnäytetyöstä luovutetaan myös Poliisihallituksen käyttöön.

Kysymyssarjassa on kymmenen (10) kysymystä liittyen mikrokameroihin ja vastaus onnistuu muutamassa minuutissa vastaamalla vain kyllä tai ei. Kysymykset tulevat yksi kerrallaan ja vastattuasi edelliseen, aukeaa uusi kysymys. Lopussa on osio mahdolliselle vapaalle sanalle.

Vastatkaa kyselyyn 30.10.2015 mennessä.

Kimmo Klemetti, ylikonstaapeli, I-U pl / aikuisopiskelija Laurea Espoo

<u>ALKUUN:</u>	Ikä	20 – 30	31 – 40	41 – 50	yli 51
	Sukupuoli	M / N			
	Virkaikä	1 – 7	8 – 15	16 – 23	24 –
	Virka	vk	yk		

Kysymys 1. Oletko kuullut mainittavan henkilökohtaisista mikrokameroista poliisille
Kyllä / Ei

Kysymys 2. Sen enempää pohtimatta, nopea vastaus – kantaisitko itse vaatteissasi tai varusteissasi mikrokameraa?
Kyllä / Ei

Kysymys 3. Haluatko itse päättää milloin kamera tallentaa?
Kyllä / Ei

- Kysymys 4. Haluatko itse päättää tallennetun materiaalin käytöstä? Kyllä / Ei
- kysymys 5. Hyväksyisitkö että tallennus olisi päällä koko työvuorosi Kyllä / Ei
- Kysymys 6. Hyväksyisitkö että tallennemateriaalista ja sen käytöstä päättäisi joku muu kuin sinä itse? Kyllä / Ei
- Kysymys 7. Luotatko nykytekniikkaan niin paljon, että uskot kameran toimivan kokonaisen työvuoron (12h) tai jopa mahdollisen ylityön? Kyllä / Ei
- Kysymys 8. Luotatko itseesi, että muistat huolehtia kameran virran kestosta ja kuvatun materiaalin siirrosta tietokoneelle? Kyllä / Ei
- Kysymys 9. Uskotko että oma toimintasi muuttuisi, jos kantaisit mikrokameraa työtehtäville? Kyllä / Ei
- Kysymys 10. Kysyn uudelleen, olisitko valmis kantamaan varusteissasi mikrokameraa? Kyllä / Ei

Liite 2 Osa vapaa sana -osion kommentteista

"Kameran kantaminen virka-vaatteissa on ideana hyvä. Saisi todenmukaista materiaalia eri tilanteista. Tilanne näkyisi juuri sellaisena kuin se poliisimiehen silmin oli. Toisaalta kyseinen materiaali pitäisi olla sellainen että kameraa kantava virkamies voisi päättää milloin sitä voi käyttää ja milloin ei. Toinen mielenkiintoinen kysymys on että saisiko kyseistä materiaalia edes käyttää mihinkään ja saako poliisi edes kuvata ilman erillistä merkkiä että kannan kameraa- varo mitä puhut... Asiakkaiden yksityiset asiat menisivät nauhalle".

"Partioidessa puhutaan niin paljon henkilökohtaisista asioista, jotka eivät liity työntekoon. En halua omia asioitani jonkun tarkastajan seulottavaksi".

"Itsekriminointisuoja mietityttää, mikäli kamera tallentaa jatkuvasti ja joku muu saa käyttää tallenteita. Hyväksyisin käytön ainoastaan jos olisin ainut joka pääsee käsiksi materiaaliin".

"Ajatus sinänsä hyvä, mutta ehkä lähinnä yleisötilaisuudet JOUHA, VATI, Karhu yms. Auto-kohtaisesti voisi olla kameroita, jotka pystyisi helposti kiinnittämään haalariin jos tarvetta olisi. koko päivää jatkuvan tarkkailun alla POHA-livelähetykseen en todellakaan suostuisi. Entä pitääkö ihmiselle ilmoittaa ennen asiointia "hei asiakas. Poliisi kuvaa sinun toimintaasi. Ole tietoinen."

"Kameratallenteen säilyttämisestä ja käyttämisestä pitäisi olla tarkat säädökset; esim. vain, jos se voi olla todisteena rikosasiassa eli olisi tekitettävä aina r-juttuun".

"ks. kamera olisi varmanakin hyvä jollakin tietäytyyppisellä erikoistehtävällä jossa kuvaaminen hyödyttäisi jälkepäin kun arvioidaan ja analysoidaan sekä kehitetään poliisitaktiikkaa, mutta itseisarvona en kuvaamista kannata".

"Olisi vastenmielistä ja kiusallista, kun tietäisi, että jokaista liikettä ja sanaa "tarkkaillaan". Uskon, että nyky Suomessa kuvamateriaalia käytettäisiin lähinnä poliisia vastaan eikä sen oikeusturvan suojelemiseksi. Ylipäätään mikään poliisin laite ei toimi kunnolla ja luotettavasti. Kun ihmiset ovat tietoisia tallennuslaitteesta, jää vuorovaikutus vajaaksi, eikä asiakkaiden kanssa voi jutella normaalisti. Vinkkimiehet katoavat totaalisesti. Lisäksi asiakkaiden kotona käsitellään kovinkin arkaluontoisia asioita (surua ja murhetta), joita ei ole sovelias tallentaa missään olosuhteissa. Kyselyssä ei selviä tallentaisiko laite myös ääntä. Jos näin on, niin poliisimiesten päät koossapitävä huumori kuolisi ja ainakin itse lähtisin tässä tapauksessa lätkimään koko organisaatiosta".

”Jos kamera olisi oikeasti hyvätasoinen (kuva, ääni, akku, materiaalin purku/siirto koneelle), niin se voisi olla hyvä lisä työhön, mutta vain ja ainoastaan, että partiomiehellä olisi oikeus kontrolloida kamera tallennusta ja oikeus oman ja muiden kameroiden materiaaliin. Isoksi ongelmaksi tulee monipa-tehtävät jossa sama konstaapeli saattaa esiintyä 4-6 nauhalla. Onko edelleen oikeus editoida oma osuutensa jokaiselta nauhalta? Toinen ongelma on henkilöstön osaaminen koskien videomateriaalin siirtämistä/ tallentamista ja varsinkin editoimista”.

”Periaatteessa olen vastaan. Uskon, että tallenteet tulevat vähentämään virkamiehen sanan painoa. Ei siis uskota, ettei ole tallennetta...”.

”No jos kamera ei tallenna kaikkea kokoajan, vaan esimerkiksi ainoastaan kameran kantajan painaessa tallennusta, voidaan esittää helpostikin väite tarkoitushakuisesta tallentamisesta. Toisaalta jos kameran voisi käyttää hyväksi ihmisten puhutukseen / veresten tapahtumien uudelleen havainnointiin jne. olisi käytöllä tällöin huomattavia etujakin. Miten sitten pitäisi huomioida kotirauha kuvattaessa?”

”Jos kamera tulisi minun haalariini, haluaisin ehdottomasti että saisin itse päättää sen päälle laittamisesta sekä sen käyttö tulisi olla joustavaa (muistin tukena kirjallisissa tuotoksissa ja vereksissä tapauksissa tapahtumien/ tuntomerkkien varmistamisessa)”.

”Minulla on ollut tuollaisia kameroita koekäytössä joitain vuosia sitten. Kyse oli Pohan vetämästä pikku projektista..”

”Poliisi toimii lakia noudattaen, joten kameraa voisi siis kantaa. Parantaisi niin omaa, kuin asiakkaankin oikeusturvaa”.

*”Ajatuksena kamerasta tulee ensimmäisenä mieleen työturvallisuus, varsinkin jos kameran sisältö voidaan katsoa etänä ilman itse laitteen läsnäoloa. Siinä on kuitenkin riskit napata lähetys matkalla. Lisäksi minua itseäni ahdistaisi, jos kaikki toimintoni (nenänkaivamiset, partiokaverin kanssa p** jauhamiset, vessassa käynnit jos unohtaa kameran päälle..) tallentuisivat kameraan ja joku niitä katsoisi. Hyvänä puolena tulisi mieleen, ettei niin paljon tulisi ainakaan ylpeydestä johtuvia oikeusmurhia.. Kokonaisuutena en kannata!!”*

”Kameran kantaminen työtehtävissä lienee haastava tilanne ratkaista. Kamera saattaa parantaa poliisin ja asiakkaiden oikeusturvaa. Kuitenkin on otettava huomioon, ettei kamera tallenna kuin osan tilanteesta ja tehtäviin liittyviä, oleellisia, tietoja ei kameralla useinkaan näy”.

*”Ok niin kauan kuin kuvamateriaalia käytetään vain ja ainoastaan tarvittavin osin rikostut-
kinnassa tai (suostumuksellani?) kantelu-/valitusasiassa. Tai sitten helpompi: käynnistän ka-
meran tehtävälle mennessäni ja kuvamateriaali on sen jälkeen vapaasti pengottavissa tar-
peen niin vaatiessa esimiesten toimesta/määräyksestä ja tieteni. On absurdi ajatus, että
kamera kuvaisi vessassa käyntini ja sähköpostini sekä nauhoittaisi henkilökohtaiset, arka-
luontoisetkin keskusteluni partiokaverini tai jonkun muun kanssa saati edes omat puheluni.
Perus- ja ihmisoikeudet koskenevat vielä poliisiakin? Teknisesti ja käytettävyydenkin kannal-
ta on älytön ajatus kuvata koko ajan. Kameran voisi liittää uuteen Virveen ja antaa kenttä-
johtajalle/vast. mahdollisuus saada videokuvaa ja ääntä keikkapaikalta suoraan. Olisi johta-
misen työkalu ja työturvallisuuden parantaja”.*

*”Kameran käyttöönoton jälkeen kävisi niin, että kaikki kentällä tapahtuva toimin-
ta/todisteet pitäisi jatkossa olla kuvattuna ja näin jälkikäteen tarkasteltavissa. Jos ei kame-
raa matkassa tai se jostain syystä ei toimi, niin mitä sitten tapahtuu?? Sitten valitetaan näy-
tön puutetta, kun ei ole sitä tallennetta”.*

*”Työturvallisuuden kannalta ja omien oikeuksien kannalta kehiteltävä asia josta varmasti
enemmän hyötyä kuin haittaa. Asiakaskin miettii mitä tekee/sanoo kun tietää että kaikki
menee nauhalle. Toivottavasti rahoitus löytyy niin että kaikki halukkaat kameran saavat
käyttöönsä”.*

*”Suomen lainsäädäntö ei anna lupaa poliisille kuvata yleisesti kaikkea. Eli kyseinen kuvama-
teriaalain taltiointi olisi laitonta. Esimerkkejä löytyy kanteluistakin, joissa poliisi on kuvannut
ilman lain suomaa oikeutta”.*

*”Mielestäni koko työvuoron nauhoittaminen sotii sananvapautta ja yksityisyydensuojaa vas-
taan. Kyllä partioautossa täytyy saada puhua asioista partiokaverin kanssa pelkäämättä että
kaikki sanottu päätyy nauhalle. Mites wc-asiointi?”*

*”Mikäli kamera varusteisiin ehdotus joskus toteutuu, on mielestäni sitä ennen tehtävä tarkka
harkinta siitä, miten poliisin oikeusturva ja yksityisyys ei kärsi liikaa. Lisäksi kysymys itse-
kriminointisuojusta on mielestäni ehdoton ottaa huomioon, kun mietitään esim. tallennema-
teriaalain käsittelyä joku muu vs. minä itse. Mielenkiintoinen aihe kieltämättä ja onnea opin-
toihin!”*

*”En henkilökohtaisesti kannata sitä, että kamera olisi tai pitäisi olla päällä koko työvuoron
ajan ja sen kuvaamasta materiaalista päättäisi joku muu. Ensinnäkin, tallentaisiko kamera
esimerkiksi vessassakäynnin? Ruokatauon? Saisiko sen ottaa pois päältä siksi ajaksi? Ja toisek-
si, tallentaisiko kamera myös puheen koko työvuoron ajalta? Tutun ja pitkäaikaisen partioka-*

verin kanssa käydään läpi myös työelämän ulkopuolisia, YKSITYISIÄ asioita esim. perheasiat, elämän ilot ja surut sekä yleensäkin huolet ja murheet ja vaikka organisaatioon liittyvät turhat toiveet. Nämä eivät mielestäni kuulu kenellekään ulkopuoliselle ja yksityisyyden suoja kuuluu poliisillekin”.

”Pystyyn kuollut idea!”

”Koen ongelmaksi nimenomaan sen, että joutuisin vastaamaan akusta ja laitteiston toimivuudesta itse. Ei liene vaikea kuvitella tilannetta, jossa kamerasta olisi hyötyä omaan todisteluun liittyen ja sitten todetaan jokin tekninen vika. Asia kääntyykin helposti siihen, että minulla olisi jotain salattavaa ja kamera ”ei tallentanut” SYYSTÄ...”

”Jos kamerat tulisivat, niin ne pitäisi antaa vapaaehtoisille, eikä velvoittaa jokaista kantamaan niitä mukanaan. Autoihin asennettavat kamerat olisivat mielestäni ensin saatava joka autoon, jonka jälkeen alettaisiin miettiä vasta henkilökohtaisia kameroita. Epäilyttää myös se, että kuinka kamera saadaan hukutettua tähän tavara paljouteen, ettei se aiheuta haittaa tai vammoja”.

”Kameran tallennuksesta tulisi konstaapelin itse päättää, mutta sen käytöstä esimerkiksi tutkinnanjohtaja mikäli tallenne liittyy rikostutkintaan”.

”Jälkeenpäin voidaan etsiä poliisin toiminnasta kaikenlaisia mahdollisia epäkohtia, vaikka pienempiäkin, sitä mukaan kun ihmiset haluavat suutuspäissään valittaa. Esimerkiksi oliko vahvasti humalaisella asiakkaalla riittävästi aikaa puntaroida ja pohtia poliisin antamia pois-tumisohteja jne. Kenenkään työ ei pidä olla kameravalvottua. Kameran käyttö todisteena johtaisi myös hiljalleen siihen, ettei poliisin sana olisi enää todisteena painava, vaan aina haluttaisiin kamerakuvaa. Oli sitä saatavilla tai ei”.

”Ongelmaksi muodostuisi jatkuvasti kuvaavassa kamerassa se, miten esim WC-käynnit, luotamukselliset keskustelut yms saataisiin pois. Lisäksi RE:n asemassa olevalla lienee (myös poliisina) oikeus päättää itse nauhoittamansa materiaalin käytöstä? Kameroiden toimivuus, luotettavuus, mahdolliset unohdukset yms tulkittaisiin tietenkin yleisön toimesta aina salailuksi, mikä ei myöskään ole hyvä asia. Toisaalta positiivisina puolina voisi olla todistelun helpottuminen, ja mahdollisesti myös asiakkaiden rauhoittuminen... Kinkkinen asia, johon ei ole yksiselitteistä vastausta, mutta kyllä suostuisin käyttämään kameraa, mikäli saan itse päättää mitä materiaalia siitä tullaan käyttämään”.

”Olen tehnyt poliisin kenttätöitä 40 vuotta. Vielä tähän asti esimieheni ovat voineet luottaa sanaani ja esiintymiseeni kentällä poliisina. Ei ole tarvinnut katsella videoita työnteostani.

Toivon todellakin, että poliisiin voisi esimiehet, oikeuslaitos yms jatkossakin luottaa ilman tallennettua materiaalia. Voi meitä suomalaisia hölmöjä ja amerikkalaisten apinointia...”

”Poliisiautoihin olisi hyvä tulla enemmän ja parempilaatuisia kameroita, jotka olisivat luotettavia ja nopeita käyttää. Uskon, että jokaisen käytös muuttuu ei niin vapautuneeseen suuntaan, mikäli jokin tallennin on koko ajan päällä. Lisää todennäköisesti stressiä mikäli on koko ajan sellainen tunne, että joku ”kyttää”, vapaa keskustelu muuttuu jäykistelyksi jne. Työntekijöiden vapaa keskustelu on tärkeä osa työhyvinvointia. Työnteon tällainen tarkkailu on mielestäni epäluottamuslause suoritusporrasta kohtaan. Ymmärrän, että tällaisestakin pitää voida keskustella ns. ison maailman ylilyöntien vuoksi”.

”Hieman huolestuttaa taas idea että jotain hienoa ollaan hankkimassa ja sitten hankinnoissa mennään siitä missä aita on matalin ja yritetään hankkia jotain hienompaa mitä budjettiin nähden on mahdollista saada”.

”Poliisimiehelläkin tulee olla edes seitin ohut yksityisyyden suoja töissäkin!”

”Toimii Yhdysvalloissa, jossa on tarvetta sisäiseen kontrolliin. Suomessa poliisikoulutus on korkeatasoista, eikä omavalvontaa tarvitse ulottaa tehtäville asti. Kyseessä on kaksiteräinen miekka, jota nopeasti aletaan käyttää kantajaansa vastaan”.

”Vastauksista osaan olisi voinut vastata myös toisin, riippuen siitä, tallentaisiko kamera myös ääntä. Kaikki tällaiset kamerat eivät näin tee. Tietenkin poliisihenkilöstön oikeusturvan kannalta olisi suotavaa, jos kamerat tallentaisivat myös ääntä, muuten tällainen hanke on mielestäni melko turha”.

”Hirveä ajatus että kamera pyörii ja tallentaa mitä sanot ja mitä teet. Meillä on virkavastuu tekemisistämme eikä asiassa ole ollut suurempaa ongelmaa Suomessa. Kamerasta huolimatta tullaan esittämään meistä valheellisia asioita. Ehkä vähän vähemmän kuitenkin. Haitat paljon isommat kuin hyödyt”.

”Hieno ajatus rikosten selvittämistä ja kaikkien oikeusturvaa varten. Konstaapelin tulisi itsekriminoimissuojan vuoksi itse päättää kameran tallenteen käytöstä oikeuskäytössä. Kyllä niitä konstaapelin virheitä varten on runsaasti muita kameroita kuvaamassa nykyisin”.

”Mikrokameran kantaminen töissä on älyttömin ajatus, mitä tähän mennessä olen kuullut poliisin tehtävien hoitamiseen liittyen. Sellaisen kantamiseen pakottaminen olisi suunnaton epäluottamuslause työntekijälle, enkä itse tulkitsisi sitä muutoin kuin että työni laatuun ei luoteta. Saman tasoista työn valvontaa ei ole vielä koskaan toteutettu yksityiselläkään sek-

torilla. Olen valmis vaihtamaan työtehtäviä jos kameran kantaminen tulee pakolliseksi. Sen tuomat hyödyt ovat minimaaliset vaivaan ja kustannuksiin nähden”.

”Mielestäni aivan järjetön idea. Voipi olla, että kenttätehtävistä tulisi aika pian siirto kerrokseen, jos kameraa joutuisi käyttämään. Eikö autossa oleva kamera riitä? Miksi kaikki pitää nykyään tallentaa? Työpäivästä ja omasta pääkopasta häviäisi se loppukin rentous. Vaikka kameraa alun perin käytettäisiin ”hyvään tarkoitukseen”, niin oletan, että ongelmatapauksissa päälliköt tms. henkilöt käyttäisivät sitä suoritusporrasta vastaan. Poliisilla on jo tällä hetkellä aivan liikaa tekemistä, tehtäviä, teemoja ja toimintoja. Suunnittelijoita ja nyprääjiä avain liikaa. Yhtään ylimääräistä aikavarasta ei enää tarvita”.

”Ehdottoman hyvä homma kunhan sen tallennuksen ja käytön saa itse päättää”.

”Ehdottomasti lisää nauhoittavia kameroita poliisin käyttöön. Olen harkinnut itse hankkivani sellaisen. Oikeusturvakysymys! Partiota kuvataan monesti tehtävillä useilla kännykkäkameroilla ja materiaalia editoidaan käyttäjän edun mukaisesti pahimmillaan poliisia vastaan käytettäväksi. Video on sitten jotain ihan muuta kuin se mitä todellisuudessa on tapahtunut”.

”En olisi valmis kantamaan mikäli määräys tulee työnantajan puolelta. Mikäli homma perustuisi vapaaehtoisuuteen ja itse voisi päättää kameran käytöstä/tallennuksista, niin silloin voisin harkita kameran käyttämistä. Mikäli työnantaja velvoittaa kameran käyttöön, niin työnantajan tulisi silloin huolehtia kaikesta kameraan liittyvästä. Tämä käsittäisi siis asennuksen ja materiaalin purun koneelle. Olisi myös syytä tarkoin selvittää, että mihin kaikkeen kameran materiaalia tultaisiin käyttämään”.

”Asia on ajankohtainen. Poliisin toimia kuvataan ulkopuolisten taholta hyvin usein. Kyseessä on poliisin oma oikeusturva ja usein ulkopuolisten, varsinkin poliisin virkatoimien kohteeksi joutuneet saavat editoitua ja käsiteltyä kuvatun materiaalin poliisin toimien vastaiseksi. Tai vähintäänkin antaa tapahtumasta suppean ja yksipuolisin kuvan. Voimia loppuopintoihin:)”

”Olen kantanut itse hankkimaani pilipali 30e kameraa. Ehdottoman hyvä backoppi nyky-yhteiskunnassa, jossa kaikki haluaa tehdä perättömiä ilmoituksia tai kanteluita poliiseista. Sen verran se ehkä on muuttanut omaa käyttäytymistä, että vieläkin seikkaperäisemmin käsittelee, kertoo oikeudet ja perustelut toiminnalle. Mikään koko työvuoron nauhoittava kamera ei tulisi kyseeseen, koska täytyyhän yksityisyyttä olla - pitää voida käydä vessassa ilman, että joku katsoo online tai myöhemmin...”

Voimankäyttötilanteissa säästyttäisiin varmasti monelta turhalta jutulta, kun tilanne ja kohteen vastustaminen olisi saatu nauhoitettua. Meillä on jo yksi hyvä esimerkki, jossa erään

konstaapelin henkilökohtaisen kameran tallennus olisi tullut tarpeeseen, mikäli juttu olisi mennyt eteen päin.

Toivottavasti näitä saadaan pian, ettei tarvitse omilla rahoilla ostaa parempi vehje.

"Nyky-yhteiskunnan realiteettien mukaisesti poliisin oma oikeusturva on taattava nykyteknikalla".

"Kamera toimii poliisin oikeusturvana erinlaisissa kohtaamistilanteissa. Kamera vähentää kanteluita ja turhia poliisirikostutkintoja. Olen käyttänyt n. 4 vuotta kypäräkameraa vaativilla tehtävillä ja uskon, että kameroiden käyttö helpottaisi jälkiselvittelyä sekä toisi kovempia rangaistuksia tekijöille. Käyttö tulee olla tarkkaan ohjeistettua ja kaikkien poliisimiesten pitää tietää milloin nauhoitus päällä. Materiaalin käytöstä päätyä itse (itsekriminointisuoja)"

"Koen erittäin suurena ongelmana sen, että poliisin taktiset ja tekniset menetelmät paljastuisivat, jos kamera tallentaisi koko ajan tai joku muu määräisi milloin tallenteita voi käyttää. Jos kerran on kamera tulossa niin mieluummin niin päin, että "poliisi VOI tallentaa, JOS itse katsoo aiheelliseksi".

"Kameran käyttö tulee olla poliisimiehen oikeuksia kunnioittava (mm. itse kriminointi suoja!) Loistava työkalua joko itsessään yksinkertaistaa tilanteita kun ei tarvi kertoa (uskon asia kestä uskotaan). Tulee olla silmän tasolla ja siten kertoo oikeasti mitä poliisimies on voinut nähdä ja paljonko on ollut aikaa reagoida (vaikka ihminen ei havaitse, niin se saattaa näkyä videolla esim ase..) Siksi poliisin tallentama video tulee olla poliisin omassa päätännässä käyttäkö videota....(tämä lyhyesti mutta voimakkaana kannanottoja ja halu osallistua jos laite tulee testikäyttöön)"

"Ratkaisu ongelmaan, jota ei ole"

"Asettaa kameran sijoittelussa vaatimuksia; liikenteenohjausliivit, sade- tai toppatakki, auton turvavyö, kontaktit asiakkaan kanssa.. Kameran kiinnitys ja kiinnityskohta tulisi myös olla sellainen, ettei ole pelkoa siitä että se irtoaisi varusteista kovinkaan helposti. Suomen sääolot asettaa tietysti kameralle kovat vaatimukset: pakkasen ja (vähintään) roiskevedenkestävyys.

*Tallenteiden "varastoinnin" keston ajallinen haaste.. usein käy vasta myöhemmin ilmi, että esim. tutkinta on kiinnostunut jostain henkilöstä/poliisin pysäyttämästä ajoneuvosta ja kyselee tietoja jälkikäteen. Vaatisi melkoisen kapasiteetin, että yksittäisen poliisin kameratal-
lenteet olisi tallessa esim. viimeisen kuluneen kuukauden ajalta ja esim. tutkinnan käytettä-*

vissä. Jos mikrokameran tallenne siirrettäisiin käyttäjän harkinnan mukaan talteen (esim. rikospaikan tallenteet, voimakäyttötilanteet tms..) niin se latistaisi kameratallenteiden hyödyntämistä (jälkikäteen esille tulleet seikat: väittämät poliisin käytöksestä/tekemästä rikoksesta, tutkinnan kyselemät ritsitiedot tms)”

”Olen käyttänyt mikrokameraa jo useamman vuoden ajan ja todennut sen hyväksi lisäksi varusteisiin. Poliisihallitus taisi kieltää koko laitteen käytön, kun sen käytöstä kysyttiin. Pelkäsivät ilmeisesti mahdollisia salakatselutapauksia kotikeikoilta eivätkä keksineet parempaa ratkaisua kuin kiellon. Tämä siis ennen kuin Paatero alkoi puhua kapistuksen puolesta.

Itse laitteesta sanoisin, että suurimmat ongelmat on akkukestävyys ja kiinnitysten kestävyys. Oma kamera pysyy standby-tilassa koko vuoron eli 12h. Videokuvaa yhdellä latauksella pystyy tallentamaan tunnin verran. Eli nyt nauhoitus pitää laittaa päälle, kun tuntuu siltä että jotain tapahtuu ja muistaa laittaa myös pois päältä. Olisi hyvä, jos voisi huolettomammin nauhoittaa ilman että akku loppuu. Kesken vuoron akun lataaminen on kuitenkin hankalaa. Tallennukset menevät muistikortille, joten se ei ole tuottanut ongelmia.

Jos kameran saisi integroitua Virveen, niin ehkäpä tällä saataisiin parempi akkukestävyys. Hyvä myös muistaa, ettei kamera ole sellainen joka jää piiloon kun vedetään taktiset liivit päälle (tai toppatakki ym).

Kamerani oli lentänyt muutaman kerran katuun ja kastunut aina kun sataa, mutta se ei ole tästä vaurioitunut vaikka se ei ole mitenkään suojattu. Sen sijaan kiinnikkeet ovat hajonneet useita kertoja. Viimeisin itse rakentamani kiinnitys on nyt kestänyt jo toista vuotta.

Itsellä on Muvi Atom kamera, jolla saa 640x480 resoluution kuvaa. Sanoisin, että kuvan laatu on riittävä mutta uudemmat kamerat varmaan pystyvät parempaan kuvanlaatuun. Kuvakulma on 90 astetta ja se saisi olla laajempi. Alkuun kameran suuntaukseen joutui kiinnittämään huomiota, että keskustelu etäisyydeltä sai eniten vastapuolesta näkyviin. Kiinnitys pitää myös olla aika tukeva, koska muuten kuvaa heiluu kävellessä todella paljon.

Muutaman kerran kuvattu materiaali on päätynyt esitutkinta-aineistoon ja monesti video on ollut hyödyksi, kun vastapuoli on tehnyt aiheettoman kantelun. Itse olen siis kokenut kameran hyödylliseksi. Siinä tulee myös kiinnitettyä huomiota enemmän omiin sanomisiin, kun tietää että tapahtumat tulee nauhalle. Se, että joku muu päättäisi kuvaamani materiaalin käytöstä, kuulostaa aika vaikealta kun itsekriminointisuoja on niin kovassa huudossa nykyään”.

"Organisaatiossa tulisi keskittyä varsinaiseen työntekoon ja siihen että olemassa olevat järjestelmät sekä välineet olisivat toimintavarmoja. Jo nyt kaikkien järjestelmien ja vempaimien kanssa säätämiseen kuluu kohtuuttoman paljon työaika. Lopetetaan jatkuva varustaminen ja keskitytään peruspoliisityöhön, mitä laki meiltä edellyttää!"

"tallenteiden säilytys ainakin 4 kk jotta kantelut ehtivät tulla tietoon. Jos asiakas haluaisi saada tallenteen käyttöön ilman rikosasiaa-> tuomioistuimen harkinta, jos itse en halua antaa tallennetta. Kamera olisi hyvä oikeusturvatekijä, mutta saatava nauhoittaa myös kotikeikalla. Pitää tallentaa myös ääntä, samoin auton kamera. Auton kamera päällä koko ajan. Revika hyvä alku, mutta editointi hankalaa ja tallenteen juridiset säilytysongelmat jos ei tule s tai r -ilmoitusta ovat ongelma".

"Mikrokameran kantaminen vaikuttaisi ainakin aluksi toimintaani niin että sen läsnäolon tiedostaisi "liian hyvin". Tarkoitan tällä, että se saattaisi alkuvaiheessa, kun kamera on uusi juttu, vaikuttaa häiritsevästi tehtävään keskittymiseen. Myöhemmin, kun kameraan on totuttu, sen olemassaolo ei vaikuttaisi toimintaani".

"Yksittäistapauksissa kamera saattaisi tuoda oikeusturvaa sekä virkamiehille että asiakkaille. Oikeusvarmuus edellyttäisi kuitenkin jatkuvaa tallennusta ja sitä, että tallenne olisi kaikissa olosuhteissa purettavissa asianosaisten ja esitutkintaviranomaisten käyttöön. Pienikin osapuute saattaisi luoda mielikuvaa salailusta suuntaan taikka toiseen. Jatkuvan tallennuksen ongelmana näkisin myös virkamiehen yksityisyyden suojan liittyen työvuoron aikana käytäviin henkilökohtaisiin keskusteluihin. Enemmän mieltäni yksittäisissä tilanteissa hallittua tallennusvälineiden käyttöä. Massavälineenä en näe tässä merkittävää hyötyä, enkä ole valmis henkilökohtaisesti altistumaan kyseiseen prosessiin koekaniinina".

"Poliisin työn pitää olla näkyvää ja hyväksyttävissä. Miksi silloin ei voisi kantaa kameraa työtehtävissä. Kamera tulee kuitenkin olla pois käytöstä taukojen ja muiden poistumien aikana".

"Kiitos kysymyksistä. Hyvä että selvitetään tutkimuksella mielipiteet heiltä, joiden työtä asia koskee".

"Kameran tulisi kuitenkin olla poliisimiehen HENKILÖKOHTAINEN ja nauttia samaa suojaa, kuin esim. henkilökohtainen puhelin, niin ettei työnantajalla olisi mahdollisuutta yksipuolisesti päättää materiaalin käytöstä. Käytännössä tämä tarkoittaisi mielestäni, että jokainen konstaapeli voisi itse määritellä, milloin kuvaa ja milloin ei, milloin tallentaa kuvaamansa koneelle ja milloin ei. Mikäli edellämainituista asioista poiketen kamera tulisi työnantajan velvoittamana ja materiaali ohjautuisi suoraan työnantajalle, en suostuisi vapaaehtoisesti

kameraa kantamaan, ja mikäli se tulisi pakolla, muuttaisi se varmasti työntekoa huomattavasti huonompaan suuntaan”.

”Voisin kantaa microkameraa, mutta tallenne pitäisi olla salattua, eikä sitä saisi purkaa, katsoa tai käsitellä jollei siihen olisi erityistä syytä = R-ilmoitus + todistelu puolesta / vastaan. Silloinkaan tallenteesta ei saisi hakea ”oikeaa kohtaa” kuin siihen erikseen määrätyt / koulutetut henkilöt, jotka ”leikkaisivat” tallenteesta vain tilanteesta kuvatun kohdan todistelu varten, ei esim. sitä edeltävää toimintaa / toimimattomuutta / puheita yms / jälkipuheita yms. Vaarana on myös se että tallenteesta välittyisi vääränlainen kuva, kun tilannetta jälkikäteen ilman stressiä, pimeyttä, jännitystä t. pelkoa + kaikki asiasta tietäen katsellaan”.

”Voisi olla hyvä asia oikeusturvamielessä tietynlaisissa hankalissa tapauksissa, mutta kameraa pitäisi päästä itse hallinnoimaan. Käyttö pitäisi olla helppoa, jotta sen saisi päälle nopeasti ja helposti kriittisen tilanteen orastaessa”.

”Näyttää siltä, että joka tapauksessa asiakkaat kuvaavat kohtaamisia poliisin kanssa eli olisi tasapuolista pystyä itsekin tallentamaan autenttinen versio kohtaamisesta. Myös kotietsinnöillä kamera olisi hyvä apuväline mikäli myöhemmin tarvitsee muistella olosuhteita tai paikkaa ylipäänsä. Kameran käyttö voisi olla kuin turvavyön eli laitetaan pyörimään kun poistutaan autosta asiakkaalle tai kohteelle. Etsinnät voisi tallentaa kunnes case paketissa ja lainvoimainen, normaalit keikat voisi tallennella tuntemuksien mukaan”.